

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 3908. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslane, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 2.

V GORICI, ČETRTEK 9. JANUARJA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

10. januarja, petek: Pavel, puščavnik; Agaton, papež. — 11., sobota: Hilgin, papež, mučenec; Salvij, mučenec. — 12., nedelja: 1. po razglasenju Gospodovem. Sv. Družina. — 13., ponedeljek: Veronika Mil., devica; Hilarij, škof. — 14., torek: Feliks (Srečko) Nol. — 15., sreda: Maver, opat; Habakuk. — 16., četrtek: Marcel, papež; Bernard, mučenec.

V torek dne 14. januarja je ščip; vreme lepo.

Novice.

Pozdrav iz letala.

Italijanski naseljenci v francoski prekmorski deželi Tunis so počastili poroko prestolonaslednika na ta način, da so poslali v Rim letalo s poslanico, kjer pozdravljajo v imenu 100 tisoč Italijanov Tunizije novoporočenca.

Tržaške poroke.

Belgijski generalni konzul v Trstu gospod Ziffer je izročil prefektu 1000 lir in ga prosil, naj jih da tistemu najbolj revnemu paru, ki se poroči isti dan ko prestolonaslednik. Začetkoma so mislili, da bo to lahka stvar, zakaj v Trstu se ne poroči vsak dan mnogo ljudi. Toda na magistratu so doživeli veliko iznenadenje. Pred uradi se je vsak dan kar trlo ženinov in nevest, ki so hoteli biti poročeni 8. januarja. Nič manj ko 180 parov se bo poročilo isti dan ko prestolonaslednik. Največ jih je mladih, so pa tudi stari, tako 60 letna nevesta in 35 leten ženin. Neki mladenič je prišel v zadrego, ko so ga vprašali za stanovanje neveste. Povedal je, da je trenutno v zaporu, a da pride radi pomiloščenja kmalu na prosto.

Da bi omogočili vsem poroko, je državni pravdnik spregledal mnogim tretje oklice.

Umrl je mož.

Zadnji hip nam je došla žalostna novica, da je v torek 7. t. m. umrl č. g. Angel Čargo, vikar v Sovodnjah. Pogreb se bo vršil v četrtek 9. t. m. ob 10 uri iz župnišča v Sovodnjah. Naj mu sveti večna luč!

Zračna zveza Trst — Reka.

Tržaška družba S. I. S. U. je te dni uvedla zračno zvezo med Trstom in Reko. Povodno letalo, ki je doslej plulo iz Trsta čez Brione naravnost v Zader, napravi zdaj ovinek na Reko. Vožnja iz Trsta na Reko traja 1 uro, medtem ko vozi avtobus 2 uri. Ker je Zader že zvezan z Ancono na zapadni obali Jadrana, se iz Trsta lahko pelješ po zraku tudi v Ancono.

Pokrajinski tajniki.

Ker se po najnovejši preureditvi fašistovske stranke pokrajinski tajniki postavljajo z odlokom vlade, je Mussolini izvršil v teh dneh nova imenovanja, kakor jih predpisuje zakon. Za tajnika na Reki je bil imenovan dr. Verbaz, za Istro dosedanji tajnik Ivan Relli, za Gorico tudi dosedanji tajnik Josip Godina.

Porod na krovu.

Mlada Istranka, ki se je peljala s parnikom iz Poreča v Pulj, je med potom na krovu nepričakovano dala življenje krepkemu dečku.

Umetniška razstava.

Preteklo sredo so v kraljevi galeriji v Londonu otvorili velikansko umetniško razstavo. Razstavljenih je okoli 1000 del najslavnejših mojstrov. Polovica del je italijanskih, 30 od sto angleških, ostalo so pa poslale javne in zasebne umetniške galerije iz Nemčije in drugod.

Boj se nadaljuje.

V restavraciji Zlatica v Sofiji so se srečali pretekli teden pristaši obeh nasprotnih si skupin iz revolucionarne makedonske organizacije, tako zvani Protogerovci in Mihajlovci. Po kratkem prerekanju je eden potegnil samokres in začelo se je divje streljanje, katerega so se vdeležili tudi natakariji, lastniki gostilne in gostje. V bitki je padel smrtno zadet neki Sarajski. Koliko je bilo ranjenih, ni bilo mogoče ugotoviti, zakaj ob prihodu orožnikov so se vsi bliskoma razbežali in zginili brez sledu.

Visoka odlikovanja.

Kralj je na predlog načelnika vlade podelil vsem ministrom Veliki pas reda sv. Mavricija in Lazarja, državnim podtajnikom in tajniku fašistovske stranke Turatiju Veliki pas reda italijanske krone, nekateri so pa postali Veliki častniki istega reda. Maršali Italije Pecori-Giraldi, Giardino in Peter Badoglio so dobili najvišje odlikovanje v državi, to je ovratnik Najsvetejše Annunziate. Kdor ima ta red, dobi naslov kraljevega bratranca.

Sovražniki od včeraj.

Pretekli teden so se vršili v Londonu razgovori med zastopniki nemške in angleške učiteljske zveze. Dodelili so se, da bodo vsako leto o počitnicah pošiljali angleške otroke na Nemško in nemške v Anglijo, da bodo spoznavali in se navadili ceniti tudi tuje narode. Lepa in blagoslovljena misel!

Žalostni spomini.

Znani zunanji minister bivše avstrijske monarhije grof Berchtold, ki je eden izmed glavnih krivcev svetovnega klanja, je spisal svoje

spomine. Če je gospod grof napisal vse po resnici, bo branje zanimivo, a težko, da je samega sebe obsodil.

Francoski proračun.

ki ga je odobril te dni francoski senat, prinaša znižanje davkov za četrto leto od januarja do aprila v znesku poldruga milijarde frankov.

Spominske znamke.

Ob kraljevičevi poroki bodo dali v promet posebne spominske znamke po 0.20, 0.50 in 1.25. Zadnji dve vrsti bosta na prodaj po 0.60 in 1.50. Prebitek desetih, oziroma petdesetih stotink pojde za Rdeči križ.

Lepi načrti.

Naša pokrajina je kljub njeni solnčnosti zelo okužena z jetiko. Leto za leto podleže tej nevarni bolezni mnogo oseb v najlepših letih. Da bi to morilko pregnali iz dežele, so merodajni krogi že večkrat skušali najti primerna obrambna sredstva. Sedaj so v delu dva zelo lepa načrta: zgradba posebne bolnišnice za jetične obce, ki pelje iz Gorice proti Šempetru in ustanovitev velikega zdravilišča na Trnovski planoti. Bolnišnica naj bi imela prostora za 150 bolnih, zdravilišče na Trnovem, ki naj bi ne služilo samo goriški pokrajini, temveč celotni Julijski Krajini, naj bi imelo prostora za čez 2 tisoč zdravljenecv.

Nov list.

Tržaški razumniški krogi (slovstveniki, časnikarji, profesorji itd.) so sklenili, da izdajo poseben mesečnik za kulturna vprašanja. Zval se bo »Favilla« (Iskra). Podoben list je izhajal v Trstu že l. 1836. do 1848.

Brezposelnost narašča.

Na Angleškem se je v zadnjih dneh povečala brezposelnost za 20 tisoč oseb. V Nemčiji je že okrog 1 milijon 8 stotisoč oseb brez dela.

Delo se nadaljuje.

V zadnjih tednih je zlasti v goriški okolici večkrat strašila vest, da bodo Brunnnerjeva predilnica v Podgori in vse s tem podjetjem združene tovarne v Julijski Krajini ustavile delo. Po zadnjih poročilih so se gospodarski krogi odločno zavzeli za vprašanje in se sporazumeli, da bodo vsa podjetja v bodoče nemoteno obratovala.

Pomiloščenje.

V proslavo prestolonaslednikove poroke je vladar izdal pomilostilni odlok. Kakor poročajo listi, bo pomiloščenja deležnih okrog štiri stotisoč kaznovanih. V pošteved pridejo civilni kaznjenci, ki radi navadnih zločinov niso bili obsojeni na več ko eno leto zapora ali na denarno globo, in vsaki obsojeni na manj ko dve leti. Za politične obsojence pomiloščenje ne velja.

Lep dobiček.

Največje italijansko brodolastniško podjetje »Navigazione italiana« v Genovi je po poročilih listov imelo v minulem letu 40 milijonov lir dobička. Delničarjem je izplačalo po 40 lir obresti na delnico.

Za mir.

Vojni stroški Združenih ameriških držav znašajo 435 milijonov dolarjev. To svoto je parlament dovolil, čeprav se ravno zdaj govori največ o razorožitvenih konferencah.

Spominski dan.

Pretekli teden so po velikih ameriških mestih obhajali desetletnico ustanovitve Zveze narodov. Imeli so obhode in slavnostne govore. Pravijo, da se ideja bratstva med narodi širi in zmaguje.

Snežni zameti.

Dočim se pri nas sneg še ogiblje nižjih vrhov, ga imajo po Kranjskem na metre. Zlasti par dni pred novim letom ga je toliko padlo, da so se vlaski ustavili. Mesti Ljubljana in Celje sta ostali brez telefonske zveze. Tudi električne žice so se pretrgale.

Razlastitev.

Češka vlada je sklenila, da razlasti velika gozdna posestva starih plemiških družin, kot so Švarcenbergi, Lichtenštajni, Černini in slični. Samo družina Švarcenberg, najbogatejša plemiška družina na Češkem, poseduje okrog 110 tisoč hektarjev gozdne zemlje, vredne nad pol milijarde čeških kron. Država ji bo odkupila 60 tisoč hektarjev.

Nov vrhovni poveljnik.

Francoska vlada je zvršila v prvih dneh novega leta važne spremembe v vrhovnem poveljstvu francoske armade. Med drugim je imenovala za načelnika generalnega štaba generala Weyganda (reci Vegana), ki je bil v svetovni vojni desna roka maršala Foša. Weygand in Foš sta bila neločljiva tudi po vojni. Če je kdo kaj vprašal Foša, je večkrat odgovoril Weygand. Mož ima 63 let. Kot načelnik glavnega stana bi postal v slučaju vojne vrhovni poveljnik francoske vojske.

Trockijevo mnenje.

Nemški pisatelj Emil Ludvig je obiskal komunističnega voditelja in Lenjinovega prijatelja Leva Trockega v njegovem pregnanstvu na Turškem. Vprašal ga je, kaj misli o političnem položaju v sovjetski Rusiji. Trocki je odgovoril, da ni izključeno, da pridejo celo carji spet na krmilo.

Dinamit v žepu.

V torek je šel italijanski izseljenec v Nizzi Giovachino Guidi kot običajno na delo. Komaj je stopil iz hiše, je močan pok pretresel vso okolico. Guidi so pa našli strašno razmesarjenega v mlaki krvi. Pri preiskavi so dooznali, da je imel v žepu dinamitno patrono. Ko se je nekam dregnil, se je razpočila. Kako je prišla v žep, ni znano.

Koliko uslužbencev ima država?

Uradni list je prinesel prilogo, kjer našteva, koliko civilnih in vojaških

nameščencev je imela Italija 1. oktobra 1929. V vsej kraljevini jih je bilo 507 tisoč in za njihove plače je morala država plačati 5.905 milijonov na leto, ali približno 6 milijard. Če vzamemo, da ima Italija 40 milijonov prebivalcev, pride na vsake 80 oseb en državni uslužbenec. Vsak prebivalec plača za vzdrževanje državnih nameščencev 148 lir na leto.

Zvoni si osmrtnico.

V samostanu benediktin v južnoitaliskem mestu Lecce se je pripetil čuden slučaj. Cerkovnik je šel zgodaj zjutraj zvonit za jutranjo mašo. Komaj je odzvonil, ga je popadla slabost in je izdihnil. K altarju pristopilvi duhovnik je namesto z navadno mašo pričel zadušnico za umrlim cerkovnikom, ki je nevede zvonil sam sebi v smrt.

Žalosten začetek.

V mestecu Paisley blizu tovarniškega središča Glasgowa na Angleškem so bili na Silvestrovo otroci pri kinematografski predstavi. Ko so malčki najbolj zaverovano gledali v platno, je nenadoma izbruhnil plamen v kabini ter napolnil vso dvorano z dušičim dimom. Otroci so se zagnali proti izhodom in jih zamašili. Razleglo se vreščanje in obupni kriki prvih žrtev. Ko so pridrveli ognjegasci, niso niti v dvorano mogli, kjer se je kot živ klobčič premetavala množica kakih 1000 otrok, ki so vpili na pomoč. Bližnje hiše in trgovine so brž priredili za zasilna obvezovališča, kajti ožganih je bilo nad 200 otrok. Osemdeset jih je pa kar zgorelo. Take grozne kinematografske nesreče že zdavna ne pomnijo. Hujša je še bila leta 1908. v Boyerstownu v Pensilvaniji v Ameriki, ko je prišlo ob življenje 200 ljudi. Zastran smrti 80 nedolžnih otrok so na novega leta dan po vsej Škotski žalovali.

Poštenjakovič.

Bančni uradnik Marino Billos, ki je bil uslužben pri reški podružnici zavarovalnice »Banca commerciale triestina«, si je hotel privoščiti lepe praznike. Pred božičem je naložil na svoje ime v dunajski in budimpeštanski podružnici precejšnje svote. Za božič je pa šel še sam tja gor in je precejšnje svote dvignil. Nato je poiskal svojo prijateljico in jo je hotel, ne meneč se za svojo ženo in otroka, popihati v inozemstvo. Baje so ubeglo dvojico že zgrabili nekje blizu Carigrada.

Cvetoča obrt.

Na Češkem je že pred vojno cvetela Škodova tovarna topov in drugega vojnega orodja. Zalagala je skoro vse države z orožjem. Po vojni so mislili, da bo tovarna zaprta. V resnici pa je ravno narobe. Prej je delalo notri 35.000 delavcev, danes jih je okoli 5000 več. Saj ni nič čudnega, ko so odkrili, da se celo na Kitajskem strelija s Škodovimi topovi.

Mož s sodom.

V nedeljo zvečer je tržaški mestni stražnik srečal na trgu Cavana moža,

ki je valil pred seboj prazen sod v vrednosti 200 lir. Ponujal ga je za 10 lir in še za manj različnim gostilničarjem, ki ga niso hoteli vzeti. In po pravici, ker je bil ukradeno blago. Ponujalca lepega soda so zaprli.

Mirovne znamke.

V nemških krogih se je pojavila misel, da bi se vpeljala v vseh državah posebna mirovna znamka. Dohodki iz prodaje te znamke naj bi služili, da bi se po svetu širila in krepila misel o sporazumu in miru med narodi.

Zrakoplova trčila.

V Kaliforniji se je pripetila nenavadna nesreča. Filmska družba Fox je najela dve letali za film »Taki možje so nevarni«. Ko so dejanje iz tretjega letala visoko v zraku filmali, sta letali z igralci trčili in zgoreli. Ob življenje je prišlo deset igralcev.

Namesto pred altar v kasarno.

Karlu Secchiju iz Voghere se je nekaj čudnega pripetilo. Prišel je iz Amerike domov po nevesto. Toda na domačem vojaškem poveljstvu so mu povedali, da mora še prej odslužiti vojaščino. Ni mu kazalo drugega kot zamenjati ženitovanjsko obleko z vojaško suknjo.

Muzej tiska.

L. 1900. se je v Mainzu na Nemškem ustanovil Gutenbergov muzej. Janez Gutenberg (1400.—1467.) je oče tiskarske obrti. V Gutenbergovem muzeju zbirajo vse, kar se nanaša na razvoj tiskarske obrti. Iz Gutenbergovega muzeja pa hočejo narediti mednarodni muzej tiska, kjer bi zbirali tiskovine vseh narodov in časov.

Zapirajo cerkve.

V zadnjih 3 mesecih leta 1929. je sovjetska vlada zaprla 621 cerkev. Med temi je 540 pravoslavnih, 18 mohamedanskih in 63 židovskih sinagog. Policija stavi v ječo duhovnike, ki se upirajo ali še vedno javno delujejo. To je zelo lep komunizem.

Draga podoba.

V Londonu prodajajo neko sliko za 20 milijonov lir. Slika predstavlja nekega fantiča. Umetnino kupuje nekdo iz Amerike. Za naše pojmovanje je tako draga slika nekaj nerazumljivega.

Boj z orlom.

Neki lovec je v južnotiroolskih hribih obstrelil mogočnega orla ravno v trenutku, ko se je v drznem zaletu spustil z višave na plahega zajčka. Zadet kralj planin je takoj popustil plen in se pognal v lovca. Ker je lovec s strelom že izčrpal municijo, se je moral razjarjenemu napadalcu postaviti v bran s krepko hribovsko palico. Toda tudi ta je bila prešibka. Šele z lovskim nožem je preplašeni lovec obvladal izredno silnega orla, ki je meril z razprtimi krili skoro dva metra in pol, ter ga ubil.

Sprememba imen.

V Pekingju so stare ulice z lepimi imeni: ulica kravjega želodca, slonove nosnice, bratova čreva itd. Prebivalci ulic s takimi kitajsko zvonečimi imeni so vložili prošnjo za spremembo uličnih napisov.

Kako je s politiko.

Rimske slovesnosti.

Na poroko prestolonaslednika Humberta so prišli v Rim že vsi člani inozemskih vladarskih hiš, ki so gostje italijanskega kralja. Med drugimi so dospeli tudi sorodniki kraljice Jelene, ruski knezi Orlov in jugoslovanski princ Pavel s soprogo Olgo.

Darovi ženinu in nevesti so se zelo namnožili. Mussolini je poslal v imenu vlade dva krasna srebrna svečnika, Veliki fašistovski svet dva kipa, ogrska vlada je poklonila kočijo s štiri mi konji. Madjarski poslanik De Hora je izročil pri tej priliki prestolonasledniku tudi lastnoročno pismo madjarskega regenta Horthyja. Ravno tako so pripravile darove posamezne pokrajine v državi.

V nedeljo 5. januarja se je pripeljala v Italijo nevesta v spremstvu staršev. Vlak, v katerem se je vozila, je bil pozlačen, opremljen z več spalnimi sobami, s sprejemnico in jedilnico, kjer je prostora za 20 oseb. Na prehodu skozi gornjo Italijo so kraljevske goste povsod pristrčno pozdravljali. V Civitavecchia, ki je par ur oddaljena od Rima, je prestolonaslednik šel nevesti nasproti in ji prinesel velik šopek cvetlic. Na rimski postaji, za to priliko okrašeni z zastavami, preprogami in zelenim drevjem, so pričakovali goste kralj in kraljica, več članov italijanske vladarske rodbine in v imenu vlade državni podtajnik Giunta. Ob prihodu kralja Alberta, njegove soproge in hčerke je godba zaigrala belgijsko narodno himno in italijansko, na kar so gostje šli mimo častne straže in sedli v dvorne kočije. Na trgu pred postajo je nevesto in njene starše nagovoril rimski občinski načelnik princ Boncompagni Ludovisi in jih z visokimi besedami pozdravil v imenu prestolice.

Skozi slavoloke se je vil nato sprevod proti kraljevi palači. Ob strani kočij so jahali kirasirji, konec povorke je tvoril oddelek orožnikov na konju. Ulice, skozi katere so šle kočije, so bile od obeh strani obrobene z gosto vrsto vojakov in fašistovskih miličnikov. Za vojaškim kordonom se je gnetlo na stotisoče ljudstva, vsa okna hiš so bila natrpana gledalcev. Med potjo v dvor je rimsko prebivalstvo neprestano pozdravljalo bodočo kraljico Italije, ploskalo in vzklikalo, vihtelo žepne rute in mahalo s klobuki.

Ko je sprevod krenil v kraljevo palačo, so vojaki in orožniki pustili gledalcem prosto pot in ljudstvo je v hitu preplavilo veliki trg pred Kvirinalom. Začele so se dolgotrajne ovacije ženinu in nevesti, ki sta se morala večkrat prikazati na mostovžu z belgijsko in italijansko kraljevsko dvojico.

Poklon vlade, stranke in zbornic.

Ob 3. in četrt popoldne je pridrčal pred dvor avtomobil načelnika vlade, ki je bil oblečen v opravo prvega ministra. Povedli so ga takoj h kralju

in kraljici, katerima je čestital v imenu fašistovske vlade. Kmalu za tem so prispeli ostali ministri in državni podtajniki.

V prestolni dvorani se je zvršil nato v Mussolinijevi navzočnosti sprejem zastopnikov državnih ustanov. Prvi so bili na vrsti odposlanci Velikega fašistovskega sveta, katerim so se izkazale ob vstopu vojaške časti. Kralja je nagovoril tajnik fašistovske stranke Avgust Turati. Izrazil je v imenu Velikega fašistovskega sveta vladarju vdanost in poudaril, da se ljudstvo zgrinja tesno okoli prestolonaslednika in njegove neveste.

Na pozdrav Turatijev je kralj odgovoril, da mu »so čustva Velikega fašistovskega sveta, ki je danes vključen med najvažnejše državne ustanove, zelo povšeči.«

»Moja hiša« — je rekel kralj — »je vedno pozorno poslušala na glas ljudstva in je zato vesela, da ji stoje tako blizu tiste žive in sveže sile, ki delujejo z vztrajno voljo in visokim duhom požrtvovalnosti za blagor domovine.«

Ko so odposlanci Velikega fašistovskega sveta zapustili dvor, se je pripeljalo v enajstih kočijah zastopstvo senata pod vodstvom predsednika Federzonija, ki je izrazil kralju in prestolonasledniku najboljše želje k poroki.

Poslednje odposlanstvo državnih ustanov je bilo ono poslanske zbornice, kateremu je načeloval predsednik Giurati.

V ponedeljek zvečer ob 9. in četrt je bil v kraljevi palači sprejem, katerega so se vdeležili vsi inozemski gostje, Mussolini, ostali člani vlade, vsi poslanci tujih držav na italijanskem dvoru in drugi dostojanstveniki. Časnikarji so prešteli, da so gostje Viktorja Emanuela III štiri kralji, štiri kraljice, 28 princev, 26 princesinj, h katerim je treba še prišteti 73 oseb iz spremstva. Vsak gost in vsaka oseba njegovega spremstva ima na razpolago po en avtomobil. Njihova stanovanja, ki so zelo razkošno urejena, so dobila direktne telefonske žice. Tako je v vsakem oziru poskrbljeno za prijetno bivanje gostov.

V trenutku, ko dobe naročniki »Novi list«, bosta prestolonaslednik in Marija belgijska že poročena. Zvečer ju bo za vedno v rimski kapeli Paolini kardinal Maffi.

Druga konferenca v Haagu.

V petek 3. januarja so se sestali v glavnem mestu Holandske, v Haagu, drugi zastopniki 13 držav, da uredijo definitivno vprašanje nemške vojne odškodnine. Razen tega hočejo tudi določiti, koliko morajo plačati Bolgarija, Avstrija in Ogrska zmagovalcem iz svetovne vojne. Rešiti hočejo skratka vse točke, ki so ostale na prvi konferenci v Haagu, v avgustu minulega leta, nerešene. Med drugim bodo sklepali tudi o ustanovitvi in orga-

nizaciji mednarodne banke, v katero se bodo stekala vsa plačila premaganih držav in ki bo igrala veliko vlogo v mednarodnem gospodarstvu. Za sedež te ustanove so že določili švicarsko mesto Basel. Največje težave zborovanja v Haagu so nastopne: Amerikanci, od katerih je pravzaprav prišla misel o mednarodni banki, se sedaj kisajo in nočejo o njej nič vedeti. Meseca decembra so predlagali celo Nemcem, naj izplačujejo Ameriki vojno odškodnino kar naravnost in ne potem banke. Sedaj pregovarjajo velesile Amerikance, naj se priključijo evropskim državam in opuste poseben dogovor z Nemčijo.

Druga težava je pa nastala med velikimi in malimi silami radi podpisa Youngovega plačilnega načrta, ki se ima sedaj v Haagu odobriti. Velesile trde, da je za veljavnost pogodbe dovolj, ako ga podpišejo velike države. Majhne dežele se temu upirajo in zahtevajo, da morajo biti na pogodbi podpisi vseh udeležencev brez izjeme, ako naj bo za vse obvezna. To je edino orožje, ki ga imajo majhne države, da izsilijo iz velikih potrebne ugodnosti pri vojni odškodnini. Ako bi velesile ne potrebovale njih podpisa, bi uredile v Haagu predvsem svoje koristi in žrtvovalе šibkeje dežele.

Vzhodne reparacije.

Največji kamen spotike so pa tako zvane vzhodne reparacije, to se pravi vojna odškodnina, ki jo morajo plačati Ogrska, Avstrija in Bolgarija. »Novi list« je že pisal, da nista Avstrija in Ogrska plačali doslej nič, pač pa dobili od zmagovalcev velika posojila, to se pravi le ugodnosti. Do leta 1943. sta obe državi plačevanja prosti. Bolgarija je edina, ki redno plačuje odškodnino, in sicer 15 zlatih milijonov na leto. Bolgarska vlada trdi pa, da je to breme preveliko in se trudi na vse načine, kako bi dajatve znatno zmanjšala. Predlog 12 milijonov in pol na leto, ki so ji ga velesile stavile, je Bogarija začetkoma odbila in v Sofiji so se vršile burne demonstracije pred francoskim in angleškim poslaništvom. Zunanji in finančni minister Burov in Molov sta šla tudi na potovanje po evropskih prestolicah, v Rim, Pariz in London, prepričevati državnike o bolgarskih stiskah. Kaj sta dosegla ne vemo, a sporazumela sta se končno z velesilami, tako da je spor v bistvu rešen. Isto velja za Avstrijo. Popolnoma nepopustljivi so pa Madjari, ki se pripravljajo v Haagu na hudo bitko. Zmagovalci so obljubili Ogrom, da jim popuste pri vojni odškodnini, ako se oni sami odpovejo odškodnini, ki jo zahtevajo za razdeljena ogrska veleposestva na Romunskem, Češko-Slovaškem in v Jugoslaviji. Toda madjarska vlada je to ponudbo najodločneje odbila. Rekla je, da se denarju za veleposestva ne bo nikoli odpovedala, ker ji gre ta pravica po 250. členu Trianonske mirovne pogodbe. Glede vojne odškodnine, ki jo mora sama plačati, je pa izjavila, da je Madjarska gospodarsko šibka in da

je zato ne more prevzeti, čeprav je tudi vojna odškodnina določena v Trianonski mirovni pogodbi (člena 162 in 232). Sosedje očitajo zato Ogram, da bi radi od pogodbe priznavali samo to, kar je njim v korist, zavračali pa, kar jim je v breme. Ta politika je nemogoča. Kljub vsemu pritisku velesil se pa Madžari niso še vdali. Načelnik vlade, grof Bethlen, zunanji minister Valko in finančni minister Weckerle so odpotovali v Haag braniti nespremenjeno ogrsko stališče. Da bodo naleteli na hud odpor, je jasno.

To so glavne sporne točke, ki otežujejo delo haške konference. Večina državljanov je pa vendar polna zaupanja in meni, da se bo dosegel splošni sporazum. Italijo zastopajo v Haagu finančni minister Mosconi, tržaški poslanec Suvich in industrijalec Albert Pirelli.

Zarota v Parizu.

Kakor smo že svoj čas poročali, je italijanski izseljenec de Rosa izvršil atentat na prestolonaslednika Humberta o priliki njegove zaroke v Bruslju. Ko je princ polagal venec na grob belgijskega Neznane vojaka, je zazvižgalo mimo več krogel, ki pa niso zadele cilja. Belgijska policija je de Rosa dela pod ključ in pri zasliševanju je napadalec priznal, da je atentat pripravil in organiziral v Parizu. Francoska policija je nato preiskala stanovanje de Rose in našla v njem listič, na katerem so bila zapisana imena treh znanih italijanskih protifašistov, ki so pribežali v Francijo. To so bili novinar Albert Tarchiani, Albert Cianca, bivši ravnatelj liberalnega dnevnika »Il Mondo« in nekdanji socialistični poslanec Sardelli, znan po stankah, ki jih je svoj čas organiziral v Rimu. Ta tri imena so bila za pariško policijo važna sled, po kateri so se vršila nadaljnja tajna raziskovanja. Ko je bilo obtežilnega materiala dovolj, je policija naredila hišno preiskavo v pariškem stanovanju treh novinarjev in jih zaprla. To je bilo na Silvestrovo. Pri preiskavi je odkrila celo zalogo razstrelivnih snovi in mnogo vžigalne vrvice. Razen tega so našli v stanovanju cel kup spisov in pisem, nanašajočih se na delovanje tako zvane Protifašistovske koncentracije, ki ima glavni sedež v Parizu in kateri stoji na čelu anarhist Berneri. Listi pišejo, da so zarotniki nameravali pognati v zrak vlak, s katerim se je belgijska kraljeva dvojica s prinčezinjo Marijo pripeljala v Italijo na svatbene svečanosti. Zarotniki bi se bili morali sestati v švicarskem mestu Baslu in odriniti od tu proti Milanu in Rimu. Razen tega so nameravali zrušiti z dinamitom spomenik, postavljen v čast Mussoliniju v Bolonji. V načrtu je bilo tudi izvršiti zločinski napad na italijanske odposlanke pri Zvezi narodov, in sicer 13. januarja, ko pride zunanji minister Grandi s tovariši v Ženevo. Sklenili so bili, da vržejo v zrak hotel, v katerem bo bival Grandi in ostali italijanski odposlanci.

Ker ima Protifašistovska koncentracija pripadnike po vsem ozemlju francoske republike, so se raziskovanja pariške policije raztegnila skoro čez vso državo. Samo v prefekturi Seine je 400 italijanskih protifašistov pod strogim nadzorstvom. V mestu Marsilji v južni Franciji so policisti preiskali stanovanje nekdanjega glavnega urednika rimskega dnevnika »La Voce Repubblicana« Ferdinanda Schiavettija in našli pri njem prepis pisma, ki ga je bil poslal v Belgijo de Rosi, atentatorju na življenje prestolonaslednika Humberta.

Natančnih podatkov o dosedanjih ugotovitvah francoske policije pa ni mogoče zvedeti, ker drži ta iz razumljivih vzrokov še popolno tajnost.

Opomin Švici.

Radi bombnega napada, ki se je imel izvršiti v Ženevi na italijanske odposlanke pri Zvezi narodov, so rimski listi skrajno nevoljni na švicarska oblastva in jim očitajo, da so o zaroti nekaj vedela, pa se niso zganila. »Il Giornale d'Italia« je naslovil na švicarsko policijo nastopna vprašanja:

1. Ali je res ali ni res, da je anarhist Berneri, organizator nameravanega bombnega napada v Ženevi, bil nedavno tega v Švici in si v družbi znane protifašista lahko nemoteno ogledal prostore Zveze narodov?

2. Ali je vedela švicarska policija, da je oseba, ki bi bila morala prevzeti v Ženevi razstrelivne snovi, prihajajoče iz Pariza, dobro znani švicarski revolucionar, katerega se policija še do danes ni dotaknila?

3. Ali je res ali ni res, da je minilo že več ko 20 dni, odkar je bila švicarska policija obveščena o napadu, ki ga pripravljajo italijanski protifašisti skupno s švicarskimi prevratneži zoper italijanske zastopnike pri Zvezi narodov?

4. Kaj je ukrenila doslej švicarska policija, da zaščiti osebno varnost odposlancev tuje države, ki potujejo v Švico na mednarodno zborovanje?

Rimska »Tribuna« pravi, da mora Švica skrbeti, da se nobenemu inozemskemu odposlancu ne pripeti najmanjše zlo ali se pa odpovedati časti sedeža Zveze narodov.

Pod vtisom teh člankov so švicarska oblastva naredila hišne preiskave v stanovanjih znanih anarhistov in jih podvrgla strogemu nadzorstvu. Na čelnik ženevske policije je pa uradno izjavil, da bo za varnost italijanskih odposlancev storil vse, kar je v njegovi moči. »Prosil sem ravnatelja notranje službe pri Zvezi narodov za dovoljenje, da smejo moji agenti sami pregledovati vstopnice oseb, ki hočejo prisostvovati sejam odbora Zveze narodov. Za zunanjo zaščito poslopja bodo skrbeli ponoči in podnevi orožniki, katerim hočem dati zelo stroga navodila. V notranjosti palače bo vsak hodnik in vsaka soba pod posebnim nadzorstvom. Minister Grandi bo imel pri slehernem koraku spremstvo in njegov hotel bo strogo nadzorovan. Razen tega dobe vsi obmejni policijski in finančni stražniki točna

navodila. Vsi izhodi iz poslopja Zveze narodov bodo pod nadzorstvom agentov in posebna četa stražnikov bo trajno v službi na hodniku, ki veže palačo zveze s poslopji v ulici Rotschild.

Iz tega je razvidno, da je zarota v Parizu bila prav resna in nevarna stvar in ne izmišljotina časnikarjev.

Da je francoska vlada tako odločno posegla vmes in preprečila zločinski napad, je naredilo v Rimu zelo dober vtis. V tem vidijo razložno znamenje, da hoče Francija izboljšati svoje odnose z Italijo.

V prvem cvetju.

(† Gospod Božidar Goljevšček.)

V soboto je Postojna pokopala svojega gospoda kaplana Božidarja Goljevščka. Tih, skromen, ljubezniv je stal še pred božičem med otroci, pevci, meščani, vojaki, povsod ljub in domač; in tiho, hitro, smehljaje se je poslovil od sveta, kakor da bi bil šel domov.

Njegova življenska pot je bila kratka; o njej ni posebnega povedati. Rodil se je l. 1903 v Ligu nad Kanalom, še otrok je šel v begunstvo, dovršil gimnazijo v Ivreji v Piemontu, potem bogoslovje v Gorici. In pred dvema letoma je vsa hribovita deželica »Idrija«, ki leži med Sočo in Idrijco, navdušeno slavila svojega prvega novomašnika. Ravna in trdna je bila njegova pot: iz hiše očetove k altarju. Na tej poti pa si je skromni mladenič nabral bogastva, »ki ga rja ne razje«: izoblikoval se je v lepo krščansko osebnost in si zraven še nabral znanja jezikov; poleg materinskega jezika je znal italijanski, nemški, francoski ter bil naobražen glasbenik. Pri vsem tem pa se njegova plaha, skromna hribovska narava ni zatajila; ves nagnjen k ljudstvu, je najraje imel priproste kmečke ljudi.

Na svojem prvem in zadnjem službenem mestu, v Postojni, je dobil široko in lepo delovno polje. Bil je katehet, vojaški kaplan, pevovodja izvrstnega cerkvenega zbora. Posebno se je priljubil mladini, saj je imel v značaju nekaj ljubeznivo otroškega. Tudi priseljene družine so ponižnega, naobraženega duhovnika zelo čislale, saj je za vse otroke skrbel z enako vnemo.

Pa komaj je začel živeti, je šel od nas. Padel je kakor drevo, ki se v prvi pomladi krasno razcvete in ga gledamo z upanjem, da bo rodilo zlate sadove — pa pride vihar in ga zlomi. Kako težko in bridko je, pokopati mladega človeka — še težje, pokopati mladega duhovna, posebej še pri nas...

Postojna je v soboto pokazala, kako je gospoda kaplana ljubila. Vse jutro so prihajale trume meščanov in okoličanov ga kropiti. K pogrebu je prihitelo 26 duhovnikov. Ko se je gospod dekan postojnski v prisrčnem govoru poslavljaj od pokojnika, se je po cerkvi slišalo glasno ihtenje. Pri sv. zašušnici je krasno prepeval pevski zbor, ki je svojemu pevovodji zapel tudi tri žalostinke. Iz cerkve se je raz-

vil veličasten sprevod; pred krsto je šla mladina in duhovščina, za njo pa zastopniki vojaških in civilnih oblastev ter okoli 2000 ljudi. Ko je duhovščina na grobu odmolila obredne molitve, se je razlegla pretresljiva melodija »Nad zvezdami«, zastava Ma-

rijine družbe se je trikrat poklonila pred grobom in grude zemlje so začele padati na mlado truplo.

Iz velike žalosti našega ljudstva naj se rodi prošnja, životvorna in dejavna: »Pošlji nam Bog dobrih duhovnikov!«

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz goriške okolice.

Renče. — Pri nas se vedno bolj uveljavlja plesna norost. Ples je mladini ideal, primeren za zaključitev raznih slovesnosti. Božični prazniki se zaključujejo s plesom, sv. Štefana dan, sv. trije kralji se počaste s plesom, velikonočni ponedeljek se proslavi s plesom, tudi sv. Mohorja, sv. Petra in anjele varuhe na isti način slovesno častimo. Nič zato, če ob takih prilikah odpade popoldanska služba božja.

Lepe poglede v bodočnost nam nudi ta nadebudna mladina z najnovejšo kulturo! Blagor staršem takih otrok. V starosti jim bodo najboljša opora in s prihranki od vseh teh prepotrebni plesov jih bodo sinovi sijajno tudi gmotno podpirali.

Štandrež. — Na novo leto popoldne so štandreški pevci prav lepo peli. Pohvala pevcem in pevovodji. Nekaterim se pa čudno zdi, čemu tudi mladi zbor ne nastopa. Lahko bi peli vsi skupaj, pa so nekateri trmoglavci, ki to ovirajo. Nadejamo se, da bomo slišali prihodnjič ves zbor skupaj.

Podgora. — (Dovršena cerkev.) — Na Silvestrovo smo blagoslovili mramornati altar sv. Gotarda. S tem je naša farna cerkev dovršena. Hvala za to gre v prvi vrsti našemu neumornemu dušnemu pastirju. Vsa dela so izvršili domači obrtniki, ki čisto niso gledali le na mezde, marveč tudi na čast božjo.

Miren. — Z novim letom je dobila naša občina novega občinskega načelnika. Imenovan je na to mesto domačin gosp. Rafael Scaletari. Njegov oče, tovarnar usnja v Mirnu, je v predvojni dobi parkrat v splošno zadovoljnost županoval naši občini. Prepričani smo, da bode tudi sin skrben gospodar in pravičen občinski načelnik. Prebivalstvo se zahvaljuje gospodu prefektu, da je imenoval pri ljubljenega domačina za občinskega načelnika.

Iz Istre.

Sp. Škofije. — Ljudje tožijo radi mirje, ples na dan sv. Štefana je pa moral biti. — Kot čitamo v Novem listu, je vinska kupčija povsod slaba. Mi si pomagamo z »osmicami«. A s čenami nismo enotni. V gostilnah je po 3.20. v »osmicah« bi moralo biti vsaj po 3 lire. Potem ga bomo že raztočili.

Plavije. — (Popravljamo. — Nesreča.) — Za božič smo dobili nov tabernakelj. Č. g. dekan iz Ospa, ki ima mnogo zaslug zanj, ga je preteklo nedeljo blagoslovil. Prej že je poskrbel za popravo cerkve. Letoš-

nje poletje je dal napraviti altarno mizo, zdaj tabernakelj. Vse iz trdega kraškega kamna. — Za božič smo imeli sv. mašo. Ne vemo pa, čemu so nekateri nove obleke kazali le okoli cerkve? — Devetnajstletna Ferluga Olimpija iz Robojeza, ki služi v Trstu, je prišla pred prazniki domov na obisk. Ko se je vračala, ji je padla iz vlaka torbica, kjer je imela denar. Dekle je v zmedenosti skočilo iz vlaka in obležalo nezavestno ob progi v mlaki krvi. Eno uro pozneje so jo delavci našli in jo v nevarnem stanju odpeljali v tržaško bolnišnico.

Iz Vipavske doline.

Ajdovščina. — (Misijon. — Lep običaj.) — Malo kasno sporočamo, da smo od 1. do 8. decembra obhajali sv. misijon. Število udeležencev je z vsakim dnem rastlo. Slavnost smo sklenili v cerkvi, ker je bilo slabo vreme. »Goriški slavček« je ob sklepu tako lepo prepeval, da smo kar strmeli. Tudi pevski zbor je pokazal obilo požrtvovalnosti. Posebna hvala pa č. lazaristom in domačemu gosposdu. — Božič je bil zelo lep. Prav ganilo nas je, ko smo po polnočnici vsi Ajdovci na trgu zapeli par božičnih. Tak je star običaj.

Ozeljan. — (Junaški boj.) — Da se fantje spoprimejo, to je nekaj navadnega; da se pa moške, kot so se zadnje nedelje, je res čudovito. Beseda je dala besedo, vino je storilo svoje — bilo je kajpada v gostilni — in konec je bil ta, da je bil eden še precej porezan. — Tudi od nas jih je več v tako zvani obljubljeni deželi. Nekateri pišejo razmeroma dobro, drugi pa obratno. Je pač vedno tako.

Šmarje. — (Revna cerkev.) — Kako smo lepo obhajali farni praznik, o tem je že prekasno, da bi pisali. Pač pa imamo željo, da bi se naš obč. načelnik malo zavzel za popravilo župnišča in farne cerkve. Cerkev je taka, da se prašujemo, kdaj se nam vsuje strop na glavo. Odkar smo dobili vnetega g. župnika Muniha, smo že marsikaj prenovili.

Lozice pri Vipavi. — K nam pelje široka občinska pot, ki je bila nekoč državna cesta. Zdaj jo popravljamo z robotami. Cement je dala občina. Prav bi pa bilo, da bi se popravil tudi oni del v spodnje Žvanute. Po povodnji ta pot ni bila več popravljena. — Za božič smo imeli pod vodstvom gospe Premrutove lepo petje. Da bi bilo tako vsako nedeljo. Nekoč so loziški pevci sloveli daleč na okrog. Za pevce bi vsak rad dal ob trgatvi par litrov.

Zalošče. — (Naša fara.) — Lepa je naša vas s cerkvico sv. Lovrenca in dvema boroma pred njo. Bogati posestniki so bili tod nekoč; njih imena so vklesana na plošči pred cerkvijo. Včasih so se močno potegovali za lastno faro. Danes pa je po manjkanje duhovnikov. Zato čakamo le, če morda pride k nam kak vpokojenec. Dotlej pa smo zadovoljni, če Dornberžani z nami potrpijo. Zaloščani čakamo, kdaj bomo smeli čez vipavski most pri mlinu. Žrtvovali smo precej zanj.

Gaberje na Vipavskem. — (Naše petje.) — Zdaj imamo kar dva cerkvena zbora. Otroški dekleški je prav lepo prepeval ves advent pri zornih mašah, dočim moški zbor grajajo. Eni pravijo, da se deremo, drugi nas pošiljajo na »Škrpelire«, vse mogoče stvari vejo čez ta komaj ustanovljeni zbor. Včasih ga res malce pokidamo, a vedite, da je vsak začetek težak. — Minuli mesec sta bili tu dve poroki. Večletna cerkv. pevka gđ. Ana Vitezova je obljubila večno zvestobo gdu. Francetu Vrtovcu. Obilo sreče!

Kamnje. — (Iz farne kronike.) — Tam v marcu so bili pri nas mirenski misijonarji. Sad misijonske pobožnosti je bila ustanovitev Marijine družbe za žene in matere. Tudi vrste Apostolstva mož se množijo. Znak žive verske zavesti je tudi nova cerkev v Skriljah, ki je bila 22. sept. slovesno posvečena. V preteklem letu smo tudi slovesno obhajali 30 letnico obstoja dekleške in obnove vitev fantovske Marijine družbe. Hvala tudi Bogu, ki se je v 16.400 sv. hostijah ponižal priti k nam. — Žalostno je pa, da je smrt pobrala 41 faranov. 30 se jih je rodilo. Kamenska fara bi štela točno 1900 duš, če se jih ne bi 30 izselilo. Ženitovanj po novem načinu še nismo čakali. Obeta se jih pa dosti po novem letu. Omenimo še to, da nam bo v novem letu kazala srečne in temne ure popravljena stolpna ura.

Sanabor. — (Danes pohvalimo!) — Pred časom je nekdo pograbil naše fante. Pa se kedaj tudi za dobro stvar postavijo. Za farni praznik smo pričakovali nove zvonove, nekateri so že dali fantom za mlaje, a jih ni bilo. Ker ni bilo mlajev potreba, so fantje za tistih 500 lir kupili nove svečnike. — Naša cesta je hvala Bogu končana. Pred kratkim sta zopet dva šla iskat sreče čez morje. Bog jima jo daj, kakor tudi nam v novem letu!

Vel. Žablje. — (Še o petju) — Za praznike so nekateri nevoščljivci upali, da jo pevci »polomijo«. Pa so se mladi pevci le dobro postavili. Seveda bi lahko bilo bolje, če bi bili bolj složni. Kdaj bodo do tega prišli?

S Pivke.

Goriče pri Hrenovicah. — (Kdo je?) — Neki dopisnik ve samo slabo o naši vasi. Pot je bila res slaba, a zdaj je popravljena. Le sneg je delo ustavil. Najbrže obiskuje tisti dopisnik našo vas le po noči, če vasuje.

Studeno. — (Polnočnica. — Ples.) — Božična noč je minula vendar enkrat mirno, brez pijančevanja. V polni cerkvi so donele raz ko ra če tudi stare, a vendar lepe božične pesmi iz zbirke »Rajske strune zadonite.« Tako je prav! Tudi pri zor nih sv. mašah v Strmci in Gorenjah so dekleta in fantje kaj ljubko prepevali! Vsa čast jim! — Nekaj pa ne moremo pohvaliti, in to je ples, ki se je vršil po privatnih brlogih na god sv. Štefana po noči. To jemlje ugled celi župniji, najbolj pa onim dekletom, ki stikajo po drugih vaseh po noči za godcem.

Suhorje. — (Zvonovi.) — Neki dopisnik je obljubil, da bo poročal, ko dobimo nove zvonove. Pa se mu je najbrže črnilo posušilo. Na dan sv. Nikolaja smo jih blagoslovili. Sv. opravilo je zvršil košanski župnik ob asistenci domačega in pregarskega g. kaplana. Po 14 letih so za božič božji klicarji zopet oznanjali: Mir ljudem... Tudi naših deklet, ki so poskrbela za okrasje, ne smemo pozabiti.

Senožeče. — (Zimski sport.) — Če si hotel prej v Trst, si jo moral udariti v poldrugo uro oddaljeno Divačo, kjer si vstopil v vlak na tamošnji postaji. Odkar pa imamo potniški avto, nam tega ni treba, ker imamo postajo doma. Razen v poletnih mesecih, ko prihajajo k nam številni letoviščarji, oživi naš trg tudi na zimo. Vremščica in bližnji obronki so v zimskih nedeljah in praznikih polni živahnih tržaških smučarjev, ki puste v trgu tudi precej denarja. — Končno moramo omeniti, da električna luč tudi naše ulice že par mesecev razsvetljuje.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Zivljenje in smrt. — V letu 1929. je bilo v Idriji, ki šteje 6000 duš, naslednje gibanje prebivalstva (številke v oklepajih so iz leta 1928.): rojenih 103 (106), mrličev 92 (71), poročenih 33 (32).

Nov grob. — Umrl je 26-letni rudar Janez Krapš. N. v m. p.

Zavratec. — (Kupčija. — Verlja za vso okolico.) — Po božičnih praznikih so se slišale iz Idrije pritožbe proti »mlekarniškem« maslu. Nekateri meščani so baje kupili maslo v obliki, kot ga izdelujejo naše mlekarnice, in ga tudi plačali do 19 lir za kg. Ugotovili pa so, da je zelo mlečno in delano v pinji. Ker to škodi ugledu mlekaren v celi okolici, od katerih je danes večina kmetov gmotno odvisna, je treba dati na znanje, da je maslo vseh naših mlekaren neoporečno in izdelano po vseh pravilih mlekarske stroke. Če so se pripetile nepravilnosti, so to storili le posamezniki, da bi svoje izdelke dražje prodali. V pinji izdelano maslo naj se prodaja v hlebčkih ali vsaj po primerni ceni, mlekarnice pa naj imajo za svoje izdelke lastno obliko in ceno.

Godovič. — (Kupčija s prasiči.) — Dobra krompirjeva letina je povzročila, da letos marsikak pra-

šček poroma v idrijsko klavnico. V našem in črnovrškem okraju so jih zadnje tedne mesarji in zasebniki nesheto pokupili. Plačujejo od L 6.20 do 6.80 za kg čiste teže. Rekord v idrijski klavnici je dosegel prašič iz Godoviča, ki je tehtal živ 300 kg in je imel 130 kg masti.

Vojsko. — (Zima.) — S snegom smo do maja že založeni. Imamo ga 60 cm, torej zadosti za zimski sport. Vabimo dolince, ki jih veseli in imajo kaj liric v žepu, da se potrudijo k nam. Snega, zraka in — klobas imamo dosti. Dolincem ravno tega dostikrat manjka.

Iz tržaške okolice.

Prosek. — (Nesreča. — Navzgor — navzdol.) — Pred kratkim smo pokopali mladenko, ki se je na čuden način zastrupila. Čistila je ribe guže; ker jo je srbel tvorček na licu, se je popraskala in zastrupila. — Umrla je tudi babica Marija Verša, »bionda« po domače. Prav ustrezno bi bilo vsem, če bi prišla nazaj domačinka iz Postojne. — Krčmar, ki je s svojim poceni vinom, ljudje pravijo »nafto«, škodil krčmarjem in vino gradnikom, je šel po zlu. Ljudje pravijo: »kar gre naglo gor, gre še bolj naglo dol«.

S Krasa.

Trebče pri Trstu. — (Nova cerkev in nov zbor.) — Nismo se še oglasili v »Novem listu«, zato dajmo po novem letu dati kaj glasu od sebe. Iz Trebč se je že 50 ljudi izselilo v južno Ameriko. Novic pa ne pišejo kaj dobrih. — Za božič smo imeli mašo v novi, lepo poslikani cerkvi. Nastopil je tudi novi moški zbor, sami fantje. Čast jim in njih pevovodji g. Kralju! Nekaterim fantom, še bolj dekletom, je treba dati dober svet, naj imajo čas tudi kadar zvonovi vabijo, ne le, kadar se svira »titina«.

Štanjel. — (Ovce brez pastirja.) — Božične praznike smo praznovali zadovoljno in veselo. Imeli smo tri maše in smo lahko opravili spoved. Hvala č. g. patru. Ob takih prilikah se nam še živeje zbuja želja po lastnem dušnem pastirju. — Ljudje se še vedno trumoma izseljujejo. Do nedavnega te boleznijo še nismo poznali. Upajmo, da se obrne na bolje.

Dolenje Ležee. — (Boše sušal.) — Lansko leto se je nekdo v »Novem listu« dotaknil vaških potreb. Od tedaj je preteklo že pol leta, a ostalo je vse pri starem: mesto novega imamo še vedno več starih kalov, ki pa vsi skupaj niso vredni piškavga oreha. Tudi vodnjak poleg cerkve je v skrajno slabem stanju. Govorili so, da bo dala občina napraviti nov kal in vodnjak, a do danes je ostalo vse le pri besedah in bo tudi še zanašljivej, če ne bomo venomer drezali. Sestanek, na katerem bi se o teh zadevah temeljito pogovorili, je nujno potreben. Zastopniki vaških koristi naj pri županstvu ukrenejo, da vsaj v novem letu pridemo do toliko potrebnega novega kala in vodnjaka. Je skrajni čas!

Matavun. — (Elektrika.) — Kakor Divačani tako smo tudi Matavunci dobili električno luč, ki nam sveti v vasi ob glavni cesti v Vreme. Električno imajo tudi v Škocijanu. Zagorelo bo kmalu istotako v Vremski dolini, v kateri pa razsaja bržkone malarija, sicer bi dopisniki kaj pokukali v svet ter povedali, kako se Vremcem godi.

Sežana. — (Koš novic.) — Ker sem bil za božič v Sežani, sem se udeležil polnočnice. Obširna sežanska cerkev je bila razsvetljena z električnimi žarnicami. Iznenaden pa sem bil, ker so letos »pastirčki zaspali«, tudi zahvalne pesmi ni bilo, ker so baje pevci »štrajkali! Škoda je tudi, da so se stare božične pesmi opustile! — Kot vesten opazovalec moram povedati, da so imele nekatere »pupe« kratka krila in prozorne »kalcetec«, dočim so nosile okrog vratu kožuh iz lisičje ali medvedje kože, druge zopet so imele namesto molitvenika svetlo ogledalce v rokah ter se gledale, kako so lepe! — Par sežanskih »juglarjev« se ga je na račun nekega gospoda tako pošteno »nalezlo«, da so par dni »drnjohali« v Hribovem hlevu. Tudi je nekdo, ki ni prav učen, nabrisal prijatelja, da mu je ta posodil 500 lir na račun loterijske srečke, ki jo je baje zadel! — S parnikom »Belvedere« se je odpeljalo tudi nekaj Sežancev v obljubljeni deželo — Argentino. Če je nekatera zakasnela devica točila krokodilove solze za svojim šocelnom, to bodo vedele povedati sežanske mamice, ki zborujejo na Joževem klancu. — V sežanskih Danah sem zvedel, da je neka mamica, ki je precej petična, beračila po Pivki živež, kar se pravi ubogim ljudem grižljaj iz ust jemati!

V Šmarjah je dne 23. decembra p. l. umrl na sušici Jožef Miklavec. Naj v miru počiva!

Draga. — (Nov premogovnik?) — Dva vaščana sta našla v bližini vasi kos črne rude, o kateri pravijo, da je črni premog. Ni pa še ugotovljeno, ali se nahaja pod zemljo večje ležišče te rude. Ravnatelj in prvi inženir neke premogovne družbe pridno preiskujeta rudo in zemljišče. Že štirikrat sta bila tu. — Te dni je eden izmed naših fantov hotel v Ameriko, zdravnik pa ga ni potrdil in mladenič je ostal doma. Morda je to zanj sreča. — Zornice so bile letos prav dobro obiskane.

Praprotn. — (Pretrsljiva smrt.) — 17-letni Franc Susteršič se je dnevno vozil z vlakom v Trst učiti se mizarske obrti. Z delavskim vlakom se je navadno vozil zvečer spet domov. Nesreča je hotela, da je revček 16. m. m. zaspal v večernem vlaku in ni opazil, kedaj je prišla postaja Nabrežina, kjer bi moral izstopiti. Ko je bil vlak že par sto metrov oddaljen od postaje, se je nesrečnež prebudil. V omotici je revček odprl vrata in skočil iz dirjajočega vlaka na drugi tir, kjer je obležal najbrž na mestu mrtev. Drugo jutro so ga našli na kraju proge vsega razmesarjenega. Sodi se, da ga je drugi vlak, ki je šel proti Nabrežini že mrtvega povozil,

razmesaril in vrgel na kraj proge. Truplo so prenesli v mrtvašnico na šempolajsko pokopališče. 18. m. m. popoldne se je vršil pretresljiv pogreb, katerega se je udeležilo mnogo domačinov.

Iz Gor.

Tolmin. — (Prazniki. — Poročka. — Smrt.) — Božični prazniki so dobro minili. Dnevi so bili lepi, čisto pomladanski; niti sledu ni bilo o zimi in le Škrbina, že vsa zasnežena, nam priča o njej. — V soboto 28. decembra se je poročila g.čna Albina Battigelli, prej učiteljica otroškega vrta, z g. Rajkom Vogričem, obč. uradnikom v Tolminu. — Preteklo nedeljo je umrla v goriški bolnišnici po kratki bolezni g.ča Terezija Bajt (p. d. Cakarinka) iz Dolj. Prepeljali so jo v Tolmin v ponedeljek in jo pokopali na domačem pokopališču. N. v m. p.!

Kanalski vrh. — (Zganimosel) — V marsikaj vtikamo svoje jezike. Kjer bi pa bilo potrebno, tam nam zmanjka. Kadar je suša, gradimo vodovod, a le v mislih in z besedičenjem. Resno se pa ne pomenimo, še manj pa kaj storimo.

Lokovec. — (Ples in pobiti piskri.) — Dosti bi se dalo o nas pisati v »Novi list«, pa so po večini žalostne dogodbe. Vsako nedeljo se

slušita po zakotnih bajtah škripajoča harmonika in plesno norenje. Da je mladina toliko v ples ponorela, so krivi oni, ki dajajo potuho in dovoljujejo pod svojo streho razširjati plesno ku go. Posledica se je pokazala na božični praznik, ko je prišlo v Klančarjevi gostilni do prelivanja krvi. Pa to ni nič novega, saj pri nas še praznikov ni, če ne teče kri. Mladina, kdaj prideš k pameti? Ob nedeljah čitaj lepe knjige, »Novi list« ter »Družino«, kar te bo manj stalo nego vino, ples in potolčeni pisker.

Čepovan. — Ker je celo jesen ne prestando deževalo, smo s pripravo stelje zastali, a tudi mnogo drugega nujnega dela bi lahko v tem času opravili. Ceste smo za silo uredili z robotami. — Precej se jih je izselilo v Južno Ameriko. Zdaj se jih napravljaja še nekaj. Celó v daljni Avstraliji naletiš na naše ljudi. — Fantom, ki so pri polnočnici metali lešnike s kora, povemo, naj grejo to drugam delat in ne v hišo božjo.

Log pod Mangartom. — Naš cerkveni patron sv. Štefan je letos poklical kar dva farana k sebi: 81-letnega Franca Venclja iz Strmca ter Marijo Černutovo, ženo pred 4 meseci v Rablju ponesrečenega rudarja. — Naslednjo nedeljo je bilo v Strmecu sprejetih par deklet v Marijino družbo. Ljubka večerna slovesnost bo morda še druge privabila.

Okno v svet

Konferenca v Moskvi.

Po porazu kitajske vojske v Mandžuriji so se, kakor je »Novi list« že pisal, ruski in kitajski odposlanci sestali v mestu Harabovsku in podpisali premirje. Kitajci so se morali predati Rusom in sprejeti njihove pogoje. Vrnili so za zdaj Rusom oblast nad vzhodnokitajsko ali mandžursko železnico in vzpostavili odpuščeno rusko osebje. Da se uredi še ostale sporne točke in podpiše končna pogodba, so sklicali za 25. januarja v Moskvo rusko in kitajsko mirovno konferenco. Kitajski odposlanci se odpeljejo pod vodstvom bivšega zunanjega ministra Koo v Moskvo 10. januarja. Ta dan se otvori zopet železniški promet med Rusijo in Kitajsko, tako da se bodo kitajski odposlanci vozili s prvim brzim vlakom preko Sibirijske. Poveljnik vzhodne ruske armade je dobil iz Moskve ukaz, naj umakne čete iz Mandžurije in rusko vojaštvo zapušča že kitajsko deželo. Glasom premirja v Harabovsku so se tudi vrnili ruski konzuli na Kitajsko in kitajski v Rusijo. Moskva je na veliki uspeh, ki ga je doseglo rusko orožje, zelo ponosna in ga skuša politično izrabiti. Vladno časopisje poudarja, da se je rdeča vojska prvič izkazala v bojih proti zunanjemu sovražniku, kar da je močno utrdilo položaj boljševiške vlade doma in v tujini.

Pilsudski vlada dalje.

Vladna kriza v poljski državi je končana. Na Silvestrovo so novi ministri prisegli v roke predsednika re-

publike in prevzeli nato vsak svoje uradne posle. Načelnik vlade je vseučilišni profesor Bartel, sicer so pa skoro vsi stari člani ostali v vladi. Vojni minister je zopet Jožef Pilsudski, zunanji iznova Zaleski. Samo 4 ministre, ki so se pri opozicijskih poslancih osovražili, je Pilsudski nadomestil z novimi. V glavnem lahko rečemo, kakor smo v »Novem listu« že napovedali, da je tudi ta vlada nastala po volji Pilsudskega, ki vodi že leta s pomočjo različnih vlad usodo poljske države. Kljub temu da ima v parlamentu le manjšino, bodo poslanci vendar glasovali za novo vlado, ker se boje, da bi Pilsudski drugače izvršil nov državni udar.

Sporazum med Bolgari in Jugoslovani.

Zastopniki Bolgarije in Jugoslavije, ki so zbrani na konferenci v Sofiji, so se glede obmejnih posestev zedinili. Važen sporazum se je sklenil na posvetovanjih med 30. decembrom in 2. januarjem. Radi pravoslav- nih božičnih praznikov se je delo konference prekinilo in ga bodo nadaljevali 10. januarja.

Primož ostane.

V listih se je pojavila vest, da bo španski samodržec Primo de Rivera odstopil. Novica je malo pre zgodnja. General sam je izjavil časnikiarjem, da bo ostal še tja do poletja pri državnem krmilu. Vesti o odstopu so se pa raznesle zatagadelj, ker je kralj pozval k sebi na posvet par Primoževih političnih nasprotnikov. Vsekakor se pa vidi, da bo moral Primo de Rivera malo popustiti.

PISMA ROJAKOV.

Voščila izza morja.

Podpisani Mostarji, ki živimo v Buenos Airesu v Južni Ameriki, se zbrani spominjamo vseh znancev in prijateljev, jih pri srčno pozdravljamo in jim želimo srečno in veselo novo leto!

Gabrijel Krivec, Hilarij Kenda, Ludvik Bizalj, Mervič Just, Ciril Muznik, Jožefa Muznikova, Valentin Gerbec, Viktor Breščak, Marija Breščakova, Janez Zuodar.

Montegnée Les Liege, Belgija.

Možje in fantje z Goriškega pošiljamo pozdrave in voščila. Zaposleni smo v premogokopu. Moramo priznati, da se imamo še dovolj dobro. Delamo osem ur na dan. Sicer se pa tudi tukaj človek mora truditi, da mu ostane kak frank. Nas z Goriškega je malo; v skupinah smo raztreseni sem in tja po rudnikih, tovarnah in tudi po zunanjih delih.

Mrak Franc, Gor. Tribuša; Kogoj Franc, Stopnik; Simčič Franc, Biljana; Simčič Franc, Biljana v Brdih; Červ Peter, Sp. Idrija; Simončič Dominik, Ledine; Škvarča Feliks, Škvarča Ferdinand, Sp. Idrija; Likar Peter, Blaznik Peter, Idrija.

Boulange, Moselle, Francija.

Srečno novo leto želijo rudarji in njih družine: Alojz, Kati in Marta Cernič iz Sedla; Anton Baloh in Franc Čebokli iz Stanovišča; Bogdan Čebokli iz Sedla; Cej Franc z družino iz Godoviča.

Za svečnico

priporoča svojo bogato zalogo sveč

župnim uradom in vsem drugim cenjenim odjemalcem

KATOLIŠKA KNJIGARNA
V GORICI.

Objave.

Prostovoljci.

Oo 1. jan. dalje se sprejemajo prostovoljci v armado, razen za sanitetce in pomožne čete. Prošnje je treba vložiti do 31. maja t. l. Za šoferje, telegrafiste in železniške čete je treba vložiti prošnjo do 31. marca. Več izveš na županstvih.

Prijava.

Goriško županstvo sporoča, da se morajo zaradi davka prijaviti vsi lastniki konj, mul in oslov pri davčni izterjevalnici v Gorici, via Mazzini.

Zadušnica.

Vneti dobrotnik svetogorskega svetišča g. Alojz Širca iz Pliskovice na Krasu je izdihnil blago dušo. 14. t. m. bo za velikim dobrotnikom maša zadušnica na Sv. gori.

Domač zdravnik.

Opozarjamo bralce na oglas zdravnika dr. Simonitija, ki sprejema tudi na svojem domu v Biljani. Ugodna prilika za Brice!

**Deco čuj rudečelično
ko prepeva pesem mično:
slajše kakor vse omlete
nam dišijo „PEKATETE“!**

Naročite si „Družino“!!

Kaj se sliši po svetu.

Učenjakarska.

Iz sv. pisma vemo, da so Izraelci pod Mojzesovim vodstvom skrivaj zbežali iz egiptčanske sužnosti. Kakor pripoveduje sv. knjiga, so se Izraelci na čudežen način rešili preko Rdečega morja. Takrat je gospodoval v Egiptu faraon Merneptah. Neki anški zdravnik, ki preiskuje trupla (mumije) egiptovskih kraljev, je pregledal tudi še precej dobro ohranjeni trup tega faraona, ki je vladal v 13. stoletju pred Kristusom. Našel je, da je bil faraon star debeluh, ki je umrl radi poapnenja žil in srca. Zato sklepa, da se je Izraelcem beg posrečil tudi radi tega, ker bolehní faraon ni bil sposoben, da bi bil na čelu svojih vojščakov zasledoval ubežnike in se izpostavil težavam in naporom vojne ga pohoda.

Konec berlinskega strahu.

Morda se novolistarji še spominjajo, da so brali o strahu berlinskih služkinj. Neznanec je vdiral v njih sobice, jim potegnil odejo s postelje in zginil. Zdaj so se deklet oddahnile. Na dan sv. Silvestra zvečer je šla domov neka služkinja. Blizu doma čuti, kako je položil neznanec mrzlo roko na njeno ramo. Vsa preplašena je začela vpiti. Ljudje so pritekli in začeli iskati, dokler niso na robu strehe opazili čepečo postavo. Ko so se ji približali, je temna postava planila v globino. Bil je brezposelni, malo slaboumni delavec Williy Schmacheres.

Leto nesreč.

Vsako leto imajo vedeževalci navado, da prerokujejo, kakšno leto bo. Posebno francoske vedeževalke, »madame« jim pravijo, si ne puste vzeti te pravice. Madama Speranza pravi, da je letos zemlja pod vplivom planeta Marsa. To bo prineslo dosti nesreč. Neka druga madama prorokuje, da bo iz Korzike prišel Napoleon št. 2, ki bo po hudem škandalu Tardieujevega kabineta zavlada kot nekoč Napoleon Bonaparte. Tretja coprnica pa prorokuje, da se bo Anglija močno sprla z enim svojih dominijonov (prekomorska posest, s široko samoupravo).

Osvojeni planet.

Nekateri češki listi so na novega leta dan objavili dolgo poročilo, da bo na pomlad inženir Očenašek zletel na luno v raketnem letalu. Očenašek bo vzel s seboj same Čehe in bo proglasil luno za češko last.

Naslednji dan so pa pisali, da je Očenašek velika dobričina, ki rad so meščane potegne za Silvestrovo.

Redka stvar.

Ena najredkejših rudnin na svetu je dragoceni radij, ki ga uporabljajo zlasti v zdravniške svrhe. Do danes so na celem svetu izkopali le 270 gramov radija. Da pridobe malo radija, je treba izkopati in pretopiti na tone radijevih kamenin. Najbolj znani radijevi rudniki so v Joahimovu na Če-

škem. Pred 10 leti, ko je bil to edini radijev rudnik na svetu, je stal 1 miligram radija okoli 2280 lir. L. 1922. so pa našli radijeve rudnike v belgijskem Kongu v osrednji Afriki. Od tedaj je cena padla na 1000 lir za miligram, to se pravi za milijonski del kilograma.

200 let ječe.

V Braziliji velja postava, da morajo zločinca tolikokrat soditi, kolikor zločinov je zagrešil. Tako so sodili nekoga Gina Meneghettija, lumpa vseh kalibrov, 50 krat in mu prisodili 200 let ječe.

Strahotna pošast.

Na severni afriški obali pri Tetuanu se je po velikih nalivih odprl vhod v neko podzemeljsko votlino. Notri so našli okostje 11 metrov dolgega in 2 metra visokega dinosaurus. To je ena izmed predpotopnih živali. Stara mora biti okoli 300.000 let.

Potujoč nebotičnik.

Pred dnevi je odpotoval iz Amerike v Evropo neki Jim Tarva, ki je visok 2 in pol metra in tehta 170 kilogramov. Hoče da bi ga tudi Evropejci občudovali in mu dali kaj zaslužiti.

Sovjetski koledar.

S 1. januarjem so v Rusiji uvedli nov koledar. Teden ima le po pet dni. Mesec jih ima 30. Imena mesecev ostanejo ista kot doslej. Praznovali pa bodo v Rusiji 30. januar in 1. februar kot »praznik Ljenina«. Uveden je tudi »praznik delavcev« 2. in 5. maja in »praznik tovarne« 7. in 8. novembra. Z novo uredbo pa je malo kdo zadovoljen. Zginila bo gotovo, kakor se tudi ni obdržal francoski revolucionarni koledar z 10 dnevnim tednom.

List za kaznjence.

Žena bivšega pravnega ministra Nagya na Ogrskem je začela izdajati list »Bizalom«, kar pomeni po naše zaupanje. Dobivajo ga le kaznjenci po ječah. Kaznjenci se sprašujejo, v čem naj obstoja njih zaupanje.

Zaklad v umetni nogi.

Pred letom dni je umrl na Dunaju poljski državlján Goldberg. Razumajhnega denarnega zneska, s katerim so krili pogrebne stroške, so našli v njegovi zapuščini dva kovčka, katera so shranili na poljskem konzulatu, dokler se ne javijo dediči. Ti so se res oglasili in trdili, da je moral rajnki zapustiti veliko premoženje. Preiskali so znova oba kovčka, našli sem pa tja med perilom kak dolarski bankovec, toda nič več. Med zapuščenimi predmeti je bila tudi umetna noga, katero je rabil pokojnik, ker je bil invalid. Neki član preiskovalne komisije, ki je bil sam tudi invalid z umetno nogo, je začel natančneje ogledovati domačinstvo človeški ud in naletel na mala vrata. Ko jih je odprl, je našel zaklad. V nogi je bila vdolbina, v kateri je bilo shranjenih 80 bankovcev po 1000 dolarjev, približno 1 milijon in pol lir. Presenečenje komisije, še bolj pa dedičev si lahko predstavljate.

Za naše davkoplačevalce.

Ob neki priliki je nanesel govor tudi na »homerski smeh« (t. j. močan krohot) grških junakov. »Saj so se lahko smejali«, je pripomnil šaljivec, »ko jim ni bilo treba davkov plačevati«. Kako je torej bilo v starih časih z davki?

Res je, niso plačevali neposrednih davkov po modernem davčnem načinu, toda država je znala že tedaj najti pot do davkoplačevalčevih mošnjičkov. V stari Grčiji je bila večina državljanov prostih davka, bogatina so pa že znali priviti. Od vlade so dobili »dovoljenje«, da so »smeli« na lastne stroške prirediti slovesne igre, vzdrževati javna kopališča, telovadnice, javne nasade, stavbe itd. To so bile častne naloge, liturgije, kar pomeni dajatve za splošni blagor. Včasih so bili bogati Atenci imenovani tudi za poveljnike brodovja. To pa je tedaj pomenilo, da mora poveljnik oborožiti ladje in vzdrževati moštvo na svoje stroške. Te »liturgije« so marsikaterega imovitega Atenca spravile na beraško palico. Nazadnje je tudi atenska demokracija to sprevidela ter je okrog l. 307. pr. Kr. liturgije odpravila.

Staroegipčanski papiri in hieroglifi nam povedo, da je ves vzhod ječal po zmagah Aleksandra Velikega pod težo neposrednih davkov. Od vsakega kvadratnega metra obdelanega zemljišča je bilo treba odrajtati dohodninski davek, obdavčena je bila vsaka glava živine, celo kokoši in golobje ter ribe t. j. ribji lov v Nilu. Ko je zasedel prestol nov vladar, so morala podložna ljudstva plačati posebne »davščine za krono«. Davki so izvirali iz stare navade poklanjati novim vladarjem zlate kraljevske krone.

Tudi v starem Rimu so kot na Grškem poznali za neposredne davke le prisilne dajatve v času vojne. Po zmagi so iz vojnega plena te davke vrnili. Ko so pa Rimljani podjarmili tuja ljudstva, so morali novi podložniki nositi vsa davčna bremena. Rimske province so morale plačevati dvojni davek: 1. davek na glavo, ki je hudo zadel zlasti revne družine z dosti otroci in pa 2. zemljiški davek.

Davčno breme samo na sebi ni še bilo tako težko, hujši je bil način pobiranja. Že atenska država je dala pobiranje davkov v najem. Ti najemniki so province kar oplenili. Posebno znani so bili v tem pogledu rimski »publicani«, pobiravci davkov, ki so najprej skrbeli za svoje žepe, četudi je molzna krava, davkoplačevalec, shirala.

Tolažba, da so tudi stari odrajševali davke, pa ne zaleže mnogo.

LANSKI »NOVI LIST«.

Če Ti manjka katera lanska številka, jo lahko naročiš s pismom, kateremu priložiš za vsako številko po eno znamko za 50 stotink. Številko, ki manjka, dobiš poštne prosto na dom.

Uprava ima na razpolago tudi par celotnih letnikov »Novega lista« in jih odda po 15 lir.

Ivan Cankar.

Ni skoraj tedna, da ne bi listi, zlasti slovstveni, omenjali tega ali onega naših pisateljev. Posebno velikan zadnjih let Ivan Cankar se vedno česa omenja med Italijani, Nemci, da celo med Angleži. Pisatelj, ki je najgloblje segel svojemu ljudstvu v srce, v »deveto kamrico«, kot sam pravi, ni več last samo Slovencev.

Umetnika Cankarja drugi narodi vedno bolj cenijo. Dosti jih je pa med nami, ki za njegovo ime, kamoli še za njegov umetniški evangelij, komaj vedo. Zato je potrebnih teh par odstavkov, da se tudi mi spomnimo velikega umetnika.

Njegovo življenje.

Cankar se je rodil 10. maja 1876. na Vrhniki pri Ljubljani. Njegov oče je bil reven krojač. Družina je bila številna, zaslužka malo. Zato je Cankar že zgodaj okusil bedo in lakoto. Imel pa je izredno dobro mater, ki jo je zelo ljubil. Svojo mater je s svojih povestih in črticah večkrat zelo živo naslikal. »Zdi se mi, da ni še noben pesnik tako lepo govoril o svoji materi kot ta slovenski kmečki sin,« je v dunajskem listu »Neue Freie Presse« pisal o njem Roda Roda, ki je morda najduhovitejši in najelegantnejši časnikarski kramljalec v Evropi zadnjih 30 let. Mati mu je umrla 23. septembra 1897. Prav tiste dni je ljubljanski založnik Bamberg kupil prvo Cankarjevo knjigo, da bi jo izdal. Knjiga se je imenovala »Erotika«. Z dobljenim denarjem je Cankar plačal stroške za materin pogreb.

Otroških let in zgodnje mladosti se je Cankar pozneje prav dobro spominjal. O tem je napisal knjigo »Moje življenje«, ki pa je izšla šele po njegovi smrti (1920.). Cankar je že kmalu pokazal svojo umetniško naravo. Značilna je sledeča dogodbica, ki jo pripoveduje v omenjeni knjigi. Poleti so se otroci kopali. »Nekoč sem zašel malo pregloboko v vodo.

Nenadoma se mi je zazdelo, da jaham na velikanskem zelenem konju naravnost proti sijajnemu solncu. Nad vse sladka, brezprimerna sreča me je vsega prevzela in mislil sem, da sem cesar... Tedaj me je zgrabila za lase neusmiljena roka ter me trdo zalučala na prod. Tam sem vztrepetal ter se bučno razjokal, sam ne vem zakaj.« Potapljal se je in neskončno ugodje ga je prevzelo. Vsakdo drugi bi bil kričal in se otepal, Cankar se je popolnoma udal izrednemu občutju in niti prav mu ni bilo, ko je nekdo nasilno prekinil te lepe sanje. H koncu svoje povesti pa še poredno pristavlja: »Jurčev hlapec me je bil potegnil iz vode. Če komu ni povšeči to ali ono, kar sem storil v poznejšem svojem življenju, naj se prereka s tistim hlapcem ne pa z menoj!«

Ko je bil Cankar star dvanajst let (1888.), so ga poslali v ljubljanske srednje šole. Vpisal se je v realko. Njegovo srednješolsko življenje je bila vedna borba za obstanek. Boriti se je moral s tremi stalnimi sovražniki vsakega revnega dijaka, namreč z lakoto, mrazom in raztrganostjo. Obupal pa ni. Napravil je maturo in odšel na Dunaj študirat. Tudi na Dunaju se mu ni godilo mnogo bolje. »Zdajle sem kosil: za tri solde črne ga kruha,« piše 1. marca 1897. svoje mu bratu Karlu. Študiral ni dolgo. Nekaj časa je poslušal predavanja za inženirje, potem pa se je lotil romanskih in slovanskih jezikov. Pustil je tudi te in se posvetil pisateljevanju. To mu je postalo poklic, katerega ni nikoli več zapustil. Ostal pa je na Dunaju dolgo vrsto let. Posegel je tudi v politiko. L. 1907. so bile v Avstriji prve državnozbornske volitve po splošni in enaki volilni pravici. Cankar je kandidiral na socialnodemokratskem programu, a ni bil izvoljen. Nato se je vrnil na Dunaj. L. 1909. je šel v Sarajevo obiskat svojega brata Karla, ki je bil nadškofijski tajnik.

Bil je gost nadškofa Stadlerja. Potem pa se je podal v Ljubljano, kjer je živel do vojne. Ob začetku vojne so ga zaprli na ljubljanski grad kot političnega osumljenca. Nato so ga vtaknili v vojaško suknjo. Spoznali pa so, da ni za orožje. Zato so ga poslali domov. Dober mesec po koncu vojne je pa umrl za pljučnico (11. decembra 1918.). Z njim je legel v grob največji slovenski in eden največjih svetovnih pisateljev 20. stoletja.

Cankarjevo delo.

Kdor bi hotel popisati pomen in vrednost Cankarjevega dela, bi moral napisati debele knjige, toliko velikega in lepega je ta veleum dal svojemu narodu in človeštvu. Napisal je nad trideset knjig ter neštevilno krajsih povesti, črtic, podlistkov, člankov in kritik. Vsaka njegova knjiga je bila važen dogodek, nekaj mejnika v kulturnem razvoju, stopnica, po katerih se je slovenski narod dvigal proti višini kulturne enakopravnosti in enakopravnosti z drugimi omikanimi narodi. Da je slovensko ime v kulturnem svetu znano in cenjeno, je nemalo pripomogel Ivan Cankar.

Cankar je začel delati pesmi že zelo zgodaj. V srednji šoli si je marsikatero pusto uro dolgočasne fizike ali geometrije okrajšal s pesnikovanjem. Ko je bil v šesti šoli, je bila prva njegova pesem objavljena v »Ljubljanskem zvonu«. Leto prej pa se je med dijake ustanovilo slovstveno društvo »Zadruga«. Člani »Zadruga« so bili poleg Cankarja še Kette, Murn, Župančič, Dermota, Lončar, Merhar (S. Sardenko), Kraigher itd. torej sama imena, poznejših pesnikov, pisateljev in znanstvenikov. L. 1899. je izšla prva Cankarjeva knjiga pod naslovom »Erotika«. Odslej je vsako leto izdal eno ali več knjig. Naj omenim samo nekatere: Za narodov blagor (1901), Kralj na Betajnovi (1902), Hiša Marije Pomočnice (1904), Martin Kačur (1906), Hlapec Jernej in njegova pravica (1907), Pohujšanje v dolini šentflorjanski (1908), Za križem (1909),

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Pogled ji je naglo zaplamtel v smelosti in odločnosti; takoj nato je postal hladen in neprodiren. Vsekakor je močno učinkoval na tiste, v katere ga je vprla. Nosila je bogato obšito belo tuniko.¹⁾ Zlata zaponka ji je pridrževala škrlatni plašč na ramenih. Na glavi je imela dvojno krono nilskih vladarjev, v rokah pa je držala žezlo in bič — znaka najvišje oblasti.

Nosilnica se je ustavila pri stopnicah. Kraljica je stopila iz nje in sedla v ladjico na pripravljeno mesto. Nato se je ves izprevod začel pomikati v smeri vođe proti Amonovemu²⁾ tempelju. Med čolni, ki so se pridružili kraljičinemu izprevodu, je bil tudi Hartatefov čoln. Zdaj so v njem molčali. Vrtoglava Nejta je bila zopet dobre volje. Radovedno je opazovala nabroj čolnov, ki so pokrivali Nil, in vsak hip je odzdravljala

znancem s pokloni in usmevi. Bila je napol obrnjena proč od svojega soseda; navidezno se ni zanimala za njegov pogovor s Pagirom, v resnici pa ji ni ušla niti besedica.

»Medtem ko boste v tempelju, vas moram ostaviti, prijatelji,« je govoril Hartatef. »Iz Trstikovega morja so pripeljali semkaj vrsto ladij, ki so jih na ukaz Hatasu zgradili za daljni pohod v deželo Punov. Danes si jih hoče po obredih ogledati, zato se moram podvizati, ako jo hočem pozdraviti.«

»Treba je priznati, da je naša kraljica — naj ji bogovi dodele dolgo življenje — nenavadna ženska. Kakšne velike načrte ima pred seboj! Kako smelo sprejema nove nazore, priča grobnica, katero je dala zgraditi po načrtu, ki se docela razlikuje od načrtov, katere so posvetili naši bogovi in običaji,« je govoril z navdušenjem Pagir.

»Oh, da! Ta spomenik bo razdražil kri mnogim našim žrečem in stavbenikom,« je rekel Hartatef in se suho in zadirčno zasmeljal. »Toda kraljica Hatasu — naj ji bogovi dodele slavo in zdravje — je obdarjena s tako voljo, da se ji moraš ukloniti ali pa izginiti. Stavba pod nadzorstvom Semnuovim tako naglo napreduje, da bo kmalu dokončana.«

¹⁾ vrhnja obleka starih narodov.

²⁾ bog.

Lepa Vida (1912), Podobe iz sanj (1917) itd. Po vsebini so knjige zelo različne. Tu opisuje svojo mater, tam domačo vas in njene prebivalce, v tretji biča hinavščino tega ali onega stanu, v četrti postavlja nove socialne zakone, v peti izraža svojo veliko ljubezen do domovine («O domovina, ti si kakor zdravjel», v šesti riše vojno in njene strahote; vse pa tvorijo veličastno enoto, sijajno sliko zaje-to iz življenja in domače zemlje. Cankar je tako zvezan z domačo zemljo, da ga ta čisto prevlada. Njegova ljubezen je velika, a ni slepa. Brezobzirno podere, n. pr. vero v kralja Matjaža, ki je za slovenskega kmeta značil povratek starih dobrih časov ter ga zavajal k brezbriznosti. Kralj Matjaž je umrl, je zaklical Cankar, ljudstvo, zbudi se iz brezdelja in samo si kuj prihodnost.

Cankar med drugimi narodi.

Cankarjevo ime je že zelo zgodaj prestopilo slovenske meje. Predvsem so se zanj začeli zanimati drugi Slovani: Čehi, Rusi, Srbi in Hrvatje. Čehi ga prevajajo že od l. 1902. dalje. Vsaka Cankarjeva knjiga ali povest je bila tudi za Čeha važen pojav. Čehi imajo prevedene že skoraj vse njegove knjige. L. 1907. so »Martina Kačurja« prevedli tudi Finci, to je majhen arod na skrajnem severu Evrope, ki je bil pred vojno pod rusko nadoblastjo, a ima danes lastno državo.

Po vojni se je Cankarjeva slava razširila tudi med romanskimi in germanskimi narodi. Italijani so prevedli »Hlapca Jerneja« (dvakrat; Lorenzoni in Regent »Sussek«), »Kralja na Betajnovi« (Calvi), »Zgodbo o Šimnu Sirotniku« (Giusti). Obetajo se »Podobe iz sanj«. Manjših črtic je pa po raznih leposlovnih listih zelo mnogo. Mnogo je tudi člankov in razprav, ki imajo namen poučiti italijansko občinstvo o tem velikem našem pisatelju. — »Hlapca Jerneja« so predstavili Romuni in jeseni lanskega leta tudi Nemci. Med Nemci so prvi prevodi vzbudili pravcato navduše-

nje. V »Novem listu« smo sodbo nekaterih vodilnih nemških listov (Berliner Tageblatt itd) že objavili. Danes omenimo še Ernesta Schwenka, ki pravi v »Literarische Welt«: »Neznan velikan iz najbolj neznanega slovstva Evrope... pesnik silovite izvirnosti in moči.« Nemci so se sploh čudili, da ga niso že prej opazili. Sedaj so izdali še »Hišo Marije Pomočnice« in »Moje življenje«. Pripravljajo se tudi francoski in angleški prevodi raznih Cankarjevih del.

Cankar postaje bistven del evropske kulture.

Pesmarica Gor. Moh. družbe.

Zeljno so pričakovali ljudje letosnjih Mohorjevih knjig. Drugi smo pa radovedno ugibali, kakšna bo nova pesmarica. Če bo preveč starih napevov ponatisnjenih, porečejo: »Čemu ta potrata? Saj imamo razne napeve že prepisane za naš zbor.« Če bodo nove skladbe delo le par skladateljev, bodo zopet ugovarjali: »Preveč enolično je, umotvori so si kar v sorodstvu.« — Tako in enako smo govorili o novi pesmarici. Zato sem nekako strahoma vzel v roke »Božje speve«. Pa le površno sem prelistal zvezek in sem vesel vzkliknil: »To je nekaj posebnega!« Komaj je minulo leto, odkar je papež Pij XI. 20. decembra 1928. priporočal vernikom, naj se bolj drže liturgičnih predpisov, da bodo bolj s Cerkvijo živeli, žalovali in se veselili s svojo duševno materjo, ki tako skrbi za svoje otroke. Kako so se večji narodi oprijeli papeževega priporočila, ne vem, pač pa vidim, da je naša Mohorjeva družba takoj razumela in izpolnila željo poveljarja Cerkve ter podarila članom vzorno knjigo, v kateri s krasnim besedilom in z vzvišenimi napevi kaže cerkveno leto.

Poglejmo besedilo! Skoraj vse novo. Tu ni nič prisiljenega, vse gladko teče. Ni čudal! Za stvarino pesnik ni bil v zadregi. Če se je nekoliko vtopil v cerkveno leto, je dobil nebroj

krasnih misli, ki jim je dal dovršeno obliko. Priprosto in vendar vzvišeno nam slika cerkveno dobo.

Kaj pa skladatelj? Koliko je novih, katerih prej nismo poznali? V tehničnem oziru kažejo spretnost, da se kar igrajo s harmonizacijo. Težko je posebej katerega omeniti, da bi se drugim ne delala krivica.

Na mali goriški zemlji imamo poleg Vodopivca še Komela, ki nam je naklonil nekaj krasnih napevov. Braut se je vtopil v ljudsko misel in zapel prav iz narodnega srca. Breda Ščekova je lepo melodijo ovila v krasno harmonijo, kar bo narodu ostalo kot trajen duševni zaklad.

Nalašč sem čakal z oceno »Božjih spevov«, ker sem hotel slišati mnenja nekaterih glasbenikov. Vsi so bili navdušeni za novo darilo. Kaj takega niso pričakovali. Prvi mi je kazal pesem: »Poglejte, kako preprosto in vendar kako vzvišeno. Organist bo le partituro enkrat igral in pevci bodo že peli.« Drugi je omenjal vrline mladega skladatelja. Kaj dobimo lahko še od njega, ako ga nam Bog ohrani! Tretji je opomnil: »Igrajte ali pojte to le skladbo, ali se vam ne zdi, kakor da bi čuli orkester v ozadju?« Sploh so rekli, da je veliko muzikaličnih lepot v zbirki; treba jih bo le preiskati in študirati.

In še zunanja oblika! Kako jasno so razpisane note, kako razločno je besedilo! Saj ga daleč na okoli ne dobiš enakega, in to je vse zraslo na domači njivi!

Le eno željo imamo: naj bi bila še druga dva zvezka enaka sedanjemu. Pokažimo svetu, na kako visoki stopinji cerkvene glasbe je naše ljudstvo!

A.

* * *

Božji spevi.

Kljub zelo natančni korekturi se je vrnilo v pesmarico več tiskovnih napak, katere naj blagovolijo organizatorji takoj popraviti, in sicer:

1. Na strani 13. v tretjem taktu zadnje vrste mora priti tretja osminka v I. basu, to je nota des, v oklepaj, ker je namenjena samo za orgle.

»Pravijo, da je Tutmes II hudo bolan in da je v kratkem pričakovati njegove smrti,« je začel znova Pagir. »Bilo bi zanimivo vedeti, kaj napravi kraljica? Ali bo pustila malega Tutmesa v pregnanstvu v Butu ali pa ga pozove semkaj, da z njim razdeli oblast? Kot sin umrlega kralja ima nesporno pravico do tega.«

»To so taka vprašanja, dobri Pagir, s katerimi je bolje, da se ne bavimo! Rešijo naj jih bogovi in naši kralji, ki so njih pozemski zastopniki,« mu je segla v besedo Satati. »Povej mi rajši, Hartatef, ali se bomo pozneje mogli priklopiti kraljičinemu spremstvu, da se bomo lahko tudi mi veselili pogleda na ladje. Pravijo, da so tako velike, kakršnih do sedaj še nismo videli.«

»Da, to bo mogoče! Vaše družabno stališče vam to dopušča in naklonjenost, ki jo Hatasu vedno kaže nasproti Nejti, dekle pač obvezuje, da pride tja in pozdravi kraljico.«

Rahel sunek ga je prekinil in povzročil, da je okrenil glavo. Velika ladja, napolnjena z mladimi ljudmi, se je približala njihovemu čolnu in se dotaknila njegovega boka. Začeli so si podajati roke in se pozdravljati.

»Moj pozdrav dražestni Nejti!« je zaklical lep mladenič v vojaški obleki.

Vzel je iz košarice poleg sebe pest prelepih cvetk in jih vrgel k nogam mladega dekleta.

»Hvala, Keniamun; vzemi tole kot odzdrav svojemu dišečemu pozdravu,« je odgovorila Nejta in se mu prijazno nasmehnila.

Vzela je izza pasa rožo in jo vrgla vojščaku. Ta jo je spretno ujel v zraku. Črne Hartatefove obrvi so se pri tem prizoru zmračile in v očeh mu je zaplamtel zlovesč ogenj.

»Naglo naprej! Sicer izgubimo svoje mesto v vrsti!« je zaklical krmilarju.

Pod vplivom združenega napora postavnih veslačev je ladjica tako hitro šnila naprej, da je zadela neko drugo ladjico, ki ni bila tako lepa. Hoteč izpremeniti smer, se je težko obračala in nastavila svoj bok.

Razlegli so se ženski kriki, toda zmešnjava je trajala samo trenotek. Vsem je takoj padlo v oči, da sta v ladjici sedeli dve prekrasno oblečeni ženski. Ena izmed njiju je bila mlada deklica dražestnih potez. Črne oči in ognjeno rdečkasti lasje so jo delale sila privlačno. Druga ženska je bila že starejša, suha in uvela, vendar pa domišljava; hotela je tekmovali s svojo družabnico.

»Opravičujem se in pozdravljam velerodno Tuo in njeno hčerko Neferto,« je rekel Hartatef in se priklonil

2. Na strani 15. v prvem taktu prve vrste mora stati v prvem altu na prvi udarec e namesto d.

3. Na strani 19. v tretjem taktu druge vrste naj odpade vezaj v tenoru.

4. Na strani 70. v četrtem taktu druge vrste mora stati na prvi udarec v altu d namesto a.

5. Na strani 77. v drugem taktu tretje vrste mora biti zadnja četrtna

ka v tenoru b namesto a.

6. Na strani 90. v tretjem taktu tretje vrste mora biti zadnja osmina ka v tenoru c namesto b.

7. Na strani 102. v četrtem taktu tretje vrste manjka razveznik pred sedmo četrtno b v basu.

8. Na strani 120. v tretjem taktu tretje vrste morata imeti bas in tenor na prvi udarec b in d namesto c in es.

Vinko Vodopivec.

Iz poslednjih poglavij zgodovine...

Zadnji Romanoviči.

O umoru carske rodbine si svet še danes ni na jasnem. Nekateri si upajo celo trditi, da car še živi. Najmanj pa, kar si more splesti domišljija o zadnjem carju iz dinastije Romanovičev, so razne govorice o načinu umora.

Zadnje vesti o tem umoru je podal bivši sovjetski poslanik v Varšavi, Vojkov, ki je bil sam med morilci.

Obsodba pade.

Spočetka je bila moskovska osrednja vlada proti temu, da bi Nikolaja II in njegovo družino ubili. Nadejali so se, da bo Nemčija pripravljena na kako protiuslugo, če ji predajo carja. Tudi Ljening sam se je branil obsoditi zadnjega carja, boječ se slabega vtisa, ki bi ga umor naredil v inozemstvu.

Kljub temu so pa uralski sovjeti močno pritiskali, naj se carjeva družina spravi s sveta. Pisali so v Moskvo, da se uralski rudarji puntajo, ko vidijo carsko družino mirno prebivati v vili v Jekaterinburgu kot na kakem letovišču. Uralski sovjeti so že 6. julija 1918. proglasili smrtno obsodbo. Osrednji odbor je pa še vedno kolebal; le njegova člana Sverdlov in sedanji berlinski poslanik Krestinski sta bila za to. Ko so pa prišle vesti o poskusih za carjevo osvoboditev in so se v Moskvi zbal, da ne bi car prišel v antantne roke, je bila usoda poslednjih Romanovičev zapečaten.

Zdaj so se začeli člani uralskega sovjeta posvetovati, kako naj se ustre-

litev izvrši. Bjeloborodov je bil za to, naj se na videz vprizori osvoboditev carja in njegove družine. Na begu bi postrelili carico in pricezinje, carja bi pa sodišče obsodilo na smrt, ker je hotel ubežati.

Ali Gološčekin, odposlanec iz Moskve je menil, da bo težko prikriti komedijo in je za to najbolje, če objavijo kar naravnost obsodbo carja. O družini pa naj rečejo, da so jo prepegljali na varnejši kraj. Vojkov sam pa pravi, da je predlagal, naj se skupaj postrele ob reki, na trupla naj privežejo kamenje ter jih potopijo. Koncem vseh koncev so sklenili ustreliti Nikolaja z družino vred v hiši Ipatjeva, kjer je stanoval. Umor naj se izvrši pod vodstvom Jurovskega, poveljnika stražarjev carja.

Zadnje ure zadnjega carja.

Kot odposlanca stranke so določili Vojkova, ki naj bi pri izvršitvi obsodbe bil navzoč. Moral se je odsodbo na pamet naučiti, da jo je tem svečanosti prebral. Ker je Vojkov kemik, mu je tudi pripadla naloga, da poskrbi za popolno vničenje mrtvih trupel.

Izvršilci obsodbe si še niso bili edini, kakšno orožje naj uporabijo. Odločili so se za samokrese, ker se pokraj sliši kot iz puške.

17. julija 1918. zvečer je prišel Vojkov s spremstvom v Ipatjevo hišo. Carju je povedal, da je v Jekaterinburgu zanj nevarno in ga prosil, naj se umakne z družino vred v podzemeljske sobe, kjer je že vse urejeno za njegovo bivališče. Ob dveh in

45 minut je Vojkov zopet prišel, da prečita smrtno obsodbo. Toda prehitel ga je Jurovski, ki je pristopil k carju z besedami: »Nikolaj Aleksandrovič, ker vas je uralski sovjet obsodil, boste z družino vred ustreljeni«. Te besede so carja tako iznenadile, da je nehote vprašal: »Kaj, kaj« ter je prožil roke proti otrokom. V tem hipu je Jurovski iz neposredne bližine sprožil par streliv. Car se je zgrudil mrtev. Brž nato so začeli streljati tudi ostali stražarji. Vik in krik preplašenih in zadetih princesinj je odmeval od sten temačnega podzemeljskega prostora. Tudi stražnike same je prizor pretresel. Hladnokrven je ostal le Jurovski, ki je začel vlačiti prstane s prstov.

Mrtva trupla so zavlekli v gozd. Tam so jih polili z bencinom in žvepleno kislino. Pepel so zagrebli. Niso pa mogli zbrisati spomina na zadnjega Romanoviča, ki je s krvjo poplačal grehe ruskih carjev.

Iz Gandijevega življenja.

V zadnji številki je »Novi list« pisal o političnih bojih, ki se vrše v daljni Indiji. Poročal je, da je voditelj velikega narodnega gibanja Mohandas Gandhi proglasil zahtevo po popolni samostojnosti in neodvisnosti indijskega ljudstva. Borba v najbogatejšem angleškem prekmorskem posestvu vzbuja pozornost po vsem svetu.

Zato je umestno, da se tudi naši čitatelji malo bolj na drobno seznanijo z osebo politika, ki prizadeva Angležem toliko preglavic.

Rojstni kraj Gandijev je mesto Porbandar, starodavna naselbina ob obali Indijskega morja. Bivališče so že v starih časih obdali s skoro 10 metrov debelim zidovjem, sicer so pa meščani imeli odprt pogled v svet. Kot izkušeni brodarji in trgovci so mnogo potovali po tujih deželah in v neprestanem boju z divjimi silami morja se je razvil v njih neodvisen in prost duh. V tem ozračju je 2. oktobra 1869. zagledal luč sveta Gandhi.

voljenje, da bi smel prestopiti v Tuino ladjico, kar sta mu ženski prijazno dovolili.

Z zaničljivim nasmehom je dal Hartatef ukaz pristati. Nejta je ošinila brata z nemirnim pogledom, se okrenila in se začela razgovarjati z Aso in Bebo, sinovoma Satati.

* * *

Po končanih nabožnih obredih je Hatasu odpustila del spremstva in se napotila k pristanišču, kjer so bile zasidrane ladje, ki si jih je hotela ogledati. Tam jo je pričakoval Hartatef. Med osebami, ki so se pridružile kraljičinemu spremstvu, sta bili tudi Satati in Nejta. Pagirova žena je bila deležna posebne kraljičine naklonjenosti. Še za življenje Tutmesa I je bila Satati pri Hatasu, ki je spremljala očeta na njegovem pohodu v pokrajino Naharein (nedaleč od Evfrata). Na tistem pohodu se je začela kraljica, tedaj še mlada deklica, zanimati za svojo družabnico in še vedno je držala nad njo svojo pokroviteljsko roko.

Po končanem pregledu, ki je kraljico popolnoma zadovoljil, je že hotela sesti v ladjico, ko je nenadoma zagledala Nejto in Satati, ki sta se postavili tako, da bi ju kraljica zagledala.

(Dalje.)

obema ženskama, ki sta bili v Tebah dobro znani. V njunih hišah se je shajala bogata mladina Egipta.

Obe ženski sta pripadali imenitni in bogati rodbini. Njihove slavnosti so bile priljubljene, toda njihovo lahkomišno obnašanje, ki že davno ni poznalo nikakih predsodkov, je povzročilo, da so se čednostne in posnosne ženske ogibale njune družbe.

»Prav veseli naju ta pripetljaj, ki nam je dodelil možnost pozdraviti velerodno Satati in dražestno Nejto.«

Satati je tudi pozdravila starejšo žensko in izpregovorila z njo nekoliko vljudnih besed. Pagirova žena je bila zelo prizanesljiva nasproti nedostatkom drugih ljudi. Ni si upala javno obiskovati oseb, katerih družščina bi utegnila škoditi njenemu ugledu pri njenih plemenitih prijateljih, vendar pa je včasih na vse zgodaj posetila hišo Tue, da bi zvedela vse dvorne in mestne škandale, ki sta jih mati in hči bolje poznali kakor vsakdo drugi.

Ko sta se obe ženi pozdravili, se je Neferta nekolikokrat ognjevitno spogledala z Meno. Mladi vojščak, ki je bil očitno zelo naklonjen tej značilni krasotici, se je zavedal, da ima malo prostora, zato je prosil za do-

Njegova družina je spadala med najbolj odlične v deželi. Bila je v krvnem sorodstvu z domačimi knezi, ki vladajo pod angleškim nadzorstvom še danes nad posameznimi pokrajinami Indije. Stari oče Gandijev je bil prvi minister domačega vladarja ter užival sloves nepodkupljivega in ponosnega moža. Tudi Gandijev oče, Karamhand Gandhi, je bil celih 25 let prvi minister v Porbandarju. Bil je na glasu globoko vernega, neupogljivega značaja, ki je sovražil dobičkarstvo in klečeplazništvo. Ko je v 63. letu starosti umrl, je bil že skoro vse svoje imetje razdelil med reveže.

Najgloblje sledove v Gandijevi duševnosti pa je zapustila njegova mati. Še danes se političnemu voditelju zablestijo oči, ko govori o svoji materi. Kljub svoji mladosti je bila neobičajno razumna in izkušena, a pri tem zelo priprosta. Razen zlatega obročiča v nosu in slonokoščenih zaplestnic ni nosila drugega nakitja. V hiši je držala ostro disciplino, imela pa vendar mehko, dobrotno srce. Dan za dnem je stalo že zjutraj 20 do 30 revežev pred hišnimi vrati in prejemale živeža in miloščine. Gandijeva mati se je držala tako strogo verskih predpisov, da se je večkrat sedem dni zaporedoma postila. Vera je napolnjevala vse njeno življenje. Gandijevi so bili pripadniki Hinduške vere, ki časti več božanstev. Nikdar se niso dotaknili ne mesa in ne vina, zakaj to velja za Hinduca za brezversko početje.

Trojna zaobljuba.

Mladega dečka so poslali s 6. letom v šolo in mu dali tudi domačega učitelja. Prvi pouk je črpal Mohandas iz verskih knjig. Ko je imel 8 let, so ga po ondodni navadi zaročili. Štiri leta za tem se je vršila poroka. Ženin in nevesta sta bila še otroka in dobila od sorodnikov v dar igračke. Ko je Gandhi zrasel v moža, je kakor vsi moderni indijski voditelji nastopil odločno proti poroki otrok. Trdil je, da je ta navada izpodkopala življensko moč njegovega naroda.

Osebnost je pa Mohandas Gandhi našel v zakonu srečo. Njegova žena mu je bila vedno odkrita in pogumna tovarišica, ki je v času velikih političnih nemirov zanj neizrekljivo trpela. Njena največja žalost je bila, da ni smela slediti možu v zapor. Zato pa je zanj molila in se postila.

Ko je Mohandas dopolnil 19. leto starosti, ga je začel domači prijatelj nagovarjati, naj dopolni svoje nauke v Londonu. »Če hočeš v naši deželi napredovati in imeti vodilno besedo v politiki, pojdi v London in napravi tam izpit za odvetnika.« Misel na veliko potovanje in na novo življenje v svetu je fanta tako prevzela, da se je takoj odločil. Starejši brat — oče je bil medtem umrl — je bil pripravljen prodati del posestva in družinski nakit, da preskrbi potrebna sredstva. Drugače je pa gledala stvari mati. Z žensko bistrovidnostjo je spoznala brž duševne in moralne nevarnosti, ki preže na sina v tujini.

Popisi velikomestnega življenja v Londonu so jo navdajali z gnusom. Predno se je odločila, je prebila več noči v molitvi in mnogo dni v premišljevanju. Nato je peljala sina k hinduskemu menihu, pred katerim je moral narediti trojno zaobljubo, da se bo zdržal mesa, vina in žensk. To je bil pogoj, da je pustila Mohandas na Angleško. »In res« — pravi Gandhi — »me je ta zaobljuba obvarovala marsikatero skušnjavo«.

Ko se je septembra 1888. izkrcal v Londonu, so se ljudje po ulicah rado vedno ozirali za črnopoltim, v porhasto haljo odetim Indijcem. Rahločutnega Gandija je to hudo zbadalo in zato je sklenil, da se priuči angleškim običajem. Učil se je plesati, najel francoskega učitelja, sviral gosli. Toda že po par mesecih je uvidel, da to ni zanj, se nastanil v majhni sobi in posvetil izključno pravnim naukom in verski filozofiji. Neumorno je delal tri leta in naredil izpite, ne da bi se bil izneveril obljubam, ki jih je dal materi.

Vesel se je vračal 1891. v Indijo, nič sluteč, da je mati že v grobu. Brat je bil namenoma prikril smrt, da bi mu ne pokvaril konca študijev. Tako mu je povratek v domovino prinesel prvo veliko žalost.

V Južni Afriki.

V domačiji je vršil leto in pol službo odvetnika, ko ga slučaj занese v angleško kolonijo Natal v južni Afriki. Trgovci iz rojstnega mesta Porbandarja je naprosil Gandija, naj gre v Natal in zastopa tvrdko pri važni pravdi. Zadeva je bila tako zapletena, da je Gandijevo bivanje v južni Afriki bilo preračunano za dobo 12 mesecev. Dežela s suštečimi bananami, datelnovimi palmami in obširnimi sladkornimi nasadi mu je ugajala. Kmalu je pa prišel do bridkega spoznanja, da beli naseljenci v Natalu smrtno zaničujejo narode druge polti. Videl je, da črnokožce ponižujejo in suvajo kakor živino, se prepričal, da ni vseeno, kateri narodnosti pripadaš. Na vlaku, kjer si je vzel listek I razreda, se mu je pripetila prva nezgoda. Beli sopotnik, ki ni imel prostora, se je obrnil k sprevodniku in ta je pozval Gandija, naj zapusti sedež in se preseli v tovrni voz. Ker je plačal potnino za I razred, se je Gandhi pozivu uprl in ostal na svojem mestu. Na prihodnji postaji so poklicali orožnika, ki je temnopoltega Indijca vrgel s prtljago vred iz voza. Ker ni bilo drugega vlaka, je ogorčeni Gandhi prezebal celo noč v čakalnici.

Kmalu za tem je potoval po Transvaalu. Sedel je v poštnem vozu, ko se obrne nanj debeli Holanec in mu zakaže, naj odstopi prostor. »Sedeš lahko k mojim nogam.« Ne, — je zavrnil Gandhi — tega ne naredim. — V odgovor je dobil surov udarec po licu. Sledil je drugi, ki ga je skoro podrl na tla. K sreči so se vmešali nekateri sopotniki in ga rešili hujšega.

Kamorkoli je pogledal, je srečaval

plemensko sovraštvo in preganjanje. On, ki je doslej verjel v pravičnost angleških zakonov in spoštoval Anglijo, je doživel v angleški koloniji stvari, ki so mu polnile srce z ogorčenjem. Ko bi ga ne vezala pogodba na 12 mesecev, bi bil takoj obrnil hrbet južni Afriki in se vrnil v Indijo. Tako se je pa naučil prenašati žalitve svojega naroda in si krepil dušo v potrpežljivosti.

Gandhi je našel v južni Afriki več ko 100 tisoč sorojakov, ki so opravljali najnižja dela v rudnikih in na sladkornih nasadih. Njih življenje je bilo bedno in brezpravno. Zaslužili so komaj toliko, da so imeli kaj jesti, in izčrpavali pri tem najboljše telesne sile. Usoda njegovih rojakov mu je segla v dušo, pogled na njih sužnost ga je nagnil, da je stopil v politiko. (Nadaljevanje prihodnjic.)

Čistota zvonovine.

Za čisto zvonovino je treba čistega bakra in čistega cina. Na glasu najboljšega bakra je bil sibirski ali ruski baker. Ker je pa predrag, se je rabil za zvonove čilski baker in tudi dvojnorafinirani v kockah. Ta se imenuje tudi ruski baker, ker je skoraj tako čist.

Vendar ves ta baker ni bil nikakor kemično čist. Pa tudi današnji, po kemično-električni poti pridobljeni doseže le 99,9 odstotkov čistote. Tak čist baker se imenuje elektrolitični baker.

Dandanes dobavljeni cin pa ne doseže niti čistote bakra, ker ni dobavljen po kemično-električni poti, ampak naravnost iz plavžev. Ta cin ni tako čist, ker ima celo doslej kot prvovrstni priznani »Bankacin« (Banka je vzhodnoindijski otok) nad 1 odstotek nečistote.

Zvonarska praksa je dognala, da nima prva zlitina bakra in cina zadostne gostote za litje zvonov. Zato morajo vestni zvonarji prvo zlitino še enkrat preliti. Da si pa eno prelitanje prihranijo, dobijo v trgovini že dovršeno prvo zlitino bronca, ki izkazuje po svoji kakovosti še precej visoko stopinjo čistote.

Naše ljudstvo ima posebno v čisljeh stare zvonove, oziroma njih zvonovino in malo zapanja v novi material. Res je pa ravno narobe. Kdor ima večji pregled v zvonstvu, ve, da so 300 do 400 let stari zvonovi večinoma slabši kot sedanji, ker se je kovinska rafinada v novejšem času jako izpopolnila. Le ne bojte se, da bo zvonar staro, slabšo zvonovino zamenjal z boljšo, novo.

Sicer pa ni taka nesreča, da nimamo absolutno čiste zvonovine. Izkušnja uči, da do treh odstotkov nečista primes ne vpliva na glas in da se dajo ti odstotki brez posebne škode za glas celo zvišati za eno ali dve stopinji.

lv. M—a.

Došle knjige.

Pristov Janez, D. J.: *Presveto Srce Jezusovo*. II. popravljena izdaja. Celje, 1929. Založila Družba sv. Mohorja. Str. 320.

Življenje svetnikov. II. del. April, maj, junij. Celje, 1929. Izdala Družba sv. Mohorja. Str. 116.

V. Riha: *Palček*. Prevedel dr. Fr. Bradač. Celje, 1929. Izdala Družba sv. Mohorja. Str. 119.

Zorec Ivan: *Domačija ob Temenici*. Celje, 1929. Str. 112. — Slov. večernic 82. zvezek.

Dr. Jan. Ev. Krek: *Izbrani spisi*. II. zvezek. Prvih let javnega dela (1892.—1897.). 2. snopič. Članki in govori. Uredil Ivan Dolenc. Celje, 1929. Izdala Družba sv. Mohorja. Str. 195.—402.

Književni pomenki.

»DRUŽINA« l. 1930.

»Družina« bo izšla okoli 15. t. m. Naročnina znaša 14 lir, s krojno priložnostjo 20 lir. »Družina« bo še lepša in zanimivejša kot lansko leto.

Hvaležni bomo vsem, ki nam pošljejo naslove takih, ki bi se mogoče naročili. Poslali jim bomo prvo številko na ogled. Kdor pa pošlje celoletno naročnino za 6 novih naročnikov, bo dobival brezplačno mesečnik skozi celo leto.

Koledar Goriške matice

za leto 1930. Izdala Goriška matica v Gorici. Natisnila tiskarna »Edinost« v Trstu. Ovitek in vinjete je narisal Tone Kralj. Str. 112+(12).

Goriška matica je letos izdala svoj enajsti koledar. Oprema (Tone Kralj) je ostala ista kot lani, samo meseci so dobili dvojna zaglavja. Vsebina je mnogovrstna in skoraj izključno no leposlovna. Izmed domačih sotrudnikov omenjamo Bevka, Reharja, Feigla, Žgurja, Jurca, Plemiča, A. Široka, Drekonjo, Starovskega itd. V prevodih so zastopani B. Stanković, Lidija Sejfulina, Annie Vivanti, Ivan Vazov itd. Enotni vtis, ki ga koledar napravi, kvari le slike v kotičku za otroke (»V dežju«, str. 91, in »Čakajmo kosila« str. 93.). a. k.

Slavko Slavec: »Čigava si?«

Povest. Gorica, 1930. Izdala knjiž. zadruga Goriška matica. Natisnila tiskarna »Edinost« v Trstu. Str. 162.

Okvir pričujoče povesti tvorijo narodnostni boji med Slovenci in Nemci v polpretekli dobi. Boji so bili hudi, srditi, strupeni. Nemci so se posluževali vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev, samo da bi nasprotnike uničili. V to politično vrvenje je pisatelj postavil mlado deklico, siroto Maro, ki postane žrtev nemške nadutosti in pohote. Posamezni prizori so zelo lepi, v celoti je pa povest tehnično zgrešena. Tisti napad ponoči, ki odločilno vpliva na razvoj dejanja, bi lahko tvoril izhodišče ali predzgodovino povesti; nikakor pa ne more biti srednji in najodločilnejši člen v verigi dogodkov, ker ni nujen, temveč vse preveč slučajen. Tudi vprašanje krivde in kazni ni rešeno, čeprav bi lahko bilo, ker je zgodovina že izrekla svojo sodbo. a. k.

Fr. Bevk: »Umirajoči bog Triglav«.

Gorica, 1930. Izdala knjiž. zadruga Goriška matica. Ovitek je risal France Gorše. Natisnila tiskarna »Edinost« v Trstu. Str. 171.

Dejanje povesti »Umirajoči bog Triglav« je zgodovinsko. Vrši se v začetku 14. stoletja v Kobaridu. Kobaridci se takrat še slikovali. Častili so neko drevo in studenec pod njim. Prepričan, nekrščen pogan je bil samo Gorazd s svojima hčerkama. Gorazd je bil značajan mož, trdno prepričan o pravilnosti svoje vere. Družabni red mu še ni bil uničil čuta za človeško svobodo. Med kristjani je pa dober človek samo duhovnik Primož, sin domačih gora. Vsi drugi zastopniki cerkvene in posvetne gospodstva ne razumejo ljudi in jim v svojem nerazumevanju ali nemarnosti škodujejo. Ljudstvo pa je bilo takrat duševno že zlomljeno. — Sodim, da sta Bevka k pisanju zgodovinskih povesti nagnila dva vzroka. Zunanji vzrok je skoraj popolna nedotaknjenost predprotestantovske dobe v slovenskem pripovedništvu, notranji, globlji vzrok pa, ki se

je bržkone pojavil ob podrobnem študiju te dobe in je trajno privezal Bevka k temu predmetu, je odpor proti fevdalnemu družabnemu redu, ki je iz prejšnjega svobodnega človeka naredil duševnega in telesnega sužnja. Bevk iz dna duše sovraži fevdalizem. Iz tega sovraštva izvirajo vse vrline in napake njegovih zgodovinskih povesti. a. k.

Slavko Savinšek: »Grče«.

Povest. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celju.

»Grče« so vzete iz kmečkega življenja naših Gorenjcev, ki pod raskavo, nedostopno zunanjostjo nosijo mehko srce, kateremu pa le redko pustijo do besede. Gorenjca težko pridobiš zase, ko se te je pa oklenil, ti ostane zvest do groba. Prav tako pa tudi nasprotno: če si se mu zameril, ti ne odpusti zlepa. Na tem temelju je zgrajena povest: neukrotljiva mržnja Vršanova do Belčjanovke in nezlomljiva ljubezen Vršanovega sina do Belčjanovkine hčere. Okrog tega osnovnega jedra se razpletajo dogodki, ki jih pripoveduje povest. Pripovedovanje je živo; dogodki pestro sledijo drug drugemu, povest se lepo in z užitkom čita. Zdi se mi samo, da so nekatere stvari — Vršanova jeza — nekoliko pretirane, in da so nekateri bistveni dogodki — Klemenova bolezen in smrt — nekoliko preveč brez prave organske nujnosti pritegnjeni v povest. Jezik je krepak in jedrat, slog domač in prikupen. Izmed dozdaj izdanih Savinškovih povesti so »Grče« najboljša delo in bodo našle gotovo mnogo hvaležnih čitateljev. p. k.

»Ognjišče ljubezni«.

Osem pesmi na čast presvetemu Jezusovemu srcu. Za soli, zbor in orgle. Založil P. Hugolin Sattner. Ljubljana 1929. Zal. Jugoslov. knjiž. garna. Kamenotis Čemažar in drug. Part. 30 din., gl. po 5 din. — V ti zbirki je starosta naših cerkvenih skladateljev podal zares lepe snovi, ki pa jo bodo s pridom rabili samo dobro šolani zbori in organisti. Št. 1. in 6. imata običajni obseg naših cerkvenih pesmi, ostale so pa že bolj koncertni komadi. V melodičnem in harmoničnem oziru je mnogo plemenite lepote položene v to zbirko. Besedilo je vse novejšje od P. Krizostoma in M. Elizabete. Zunanja oprema tega dela je prav okusna in treba priznati, da cena ni pretirana.

Došle knjige.

Angelo Cerkevnik: Daj nam danes naš vsakdanji kruh... Povest. 1929. Str. 134.

Dr. Dragotin Lončar: Kako je nastalo naša našnja delavstvo in njegovo gibanje? II. izdaja. 1930. Str. 100.

Koledar Cankarjeve družbe za navadno leto 1930. II. izdaja. Str. 168.

F. S. Finžgar: Zbrani spisi. VII. zvezek. Ljubljana. 1929. Založila Nova založba. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. Str. 272.

Vse te štiri knjige je izdala Cankarjeva družba v Ljubljani kot svoje publikacije za l. 1930.

Jack London: Mož z brazgotino in druge novele. Priredil Tone Seliškar. II. izdaja. 1930. Str. 96.

ŠE NEKAJ MOHORSKIH KNJIG.

V zalogi imamo še nekaj izvodov mohorskih knjig za l. 1930. Naročite jih, posebno za naše rojake v tujini. Cena izvodu 6 lir, s poštnino 7.60 za izvod. — Tajništvo Gor. Mohorjeve družbe, Gorizia, Via Orzoni 36 A.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

TRST, 8. januarja:

Jabolka od 200 do 400, hruške od 150 naprej, kostanj 100 do 120.

Krompir ogrski 40, domači 45 do 50.

Zelenjad: vrzote 40 do 50, cvetača 50 do 100, kapus 70, čebula 50.

GORICA, 8. januarja:

Domačega sadja ni na trgu nobenega, iz inozemstva pa le jugoslovanske jabolke. Zelenjad kupujejo domači trgovci večinoma za Trst, prav malo za inozemstvo, in sicer le za jugoslovanske in manjše alpske trge, kamor gre rdeči radič, solata, zelena in peteršilj. Cene so v zadnjih dneh padle, ker ni več praznikov. Cene so sledeče:

Zelenjad: rdeči radič 120 do 160, zeleni radič 100 do 130, solata endivija 100 do 120, vrzote 15 do 20, zelena 80 do 100, špinača 100 do 120, motovilec 300 do 350, peteršilj 50—60.

Krompir 45 do 50.

Navadno maslo 13.50 do 14 lir za kg, fajca po 60 stotink kos.

Naše češplje.

(Opomba uredništva.) Naslednji trije članki so pisani sicer izrecno za razmere v Reški dolini, a veljajo tudi za ostalo deželo.

I.

Nekaj splošnih misli.

Od sadnih vrst je v Reški dolini največje važnosti jablana; radi tega se pač vsak naš sadjar briga pred vsem za jabolčno sadno drevje, a še to ne dobi zadostne nege. Najbolj so pozabljeni in zapuščeni naši nasadi češpelj. Vendar je resnica, ki se leto za letom potrjuje, da imamo tudi od češpelj znaten vir dohodkov. Mnogo tisočakov so letošnje jesen dobile naše vasi za češplje, kljub temu da jim je bila cena neusmiljeno nizka.

V preteklih letih je bila obilica češpelj skoro neprijetno breme. Pomenjala je novo skrb in trpljenje pridelovavcu. Počasno obiranje vlaganje v sodčke, nalaganje na vozove in potem dolge poti na trge v Reko, Trst, Tržič in Gorico, kjer jih mnogokrat ni bilo niti mogoče oddati, je trlo kmeta. Zlasti Trst je bil zelo muhast: če je prišlo kak dan preveč sadja na trg, je cena takoj padla. Kmet se je moral odločiti, da proda sadje po smešno nizki ceni, ali da ga pelje spet domov. Oddal ga je raje za vsak denar. To zlo so kmetje skušali odpraviti z drugim zlom: češplje so hranili v kadi in kuhali iz njih žganje. Ta proizvod pa je bil splošnosti mnogo bolj škodljiv kot koristen.

Danes so razmere v tem pogledu boljše. Žganjekuha je praktično uničena in odkar nimamo žganja, tudi nikogar več ne boli trebuh. Sadje pa vendar ne zaostaja. Prihajajo trgovci in ga pobirajo izpod rok. Letošnje jesen so se češplje dražje prodajale v oddaljenih vaseh nego v onih, ki se nahajajo tik ob cestah. V obcestnih vaseh je šlo blago v času, ko so bili

trgi z njim preplavljeni. Po oddaljenih krajih so kupovali pa ob koncu sezone, ko češplj ni bilo več in je cena že narasla. Sicer se moramo za dober za ključek češpljeve sezone zahvaliti tudi lepemu vremenu, ki je bilo trajno. Češplje so do konca ostale zdrave in nepokvarjene. Radi lažjega prevažanja se bodo popravile in uredile stranske ceste in pota, tako da bo brez težav privozil tovarni avto v sleherno vas.

Naši kmetijski vozovi s sadjem bodo v par letih zginili. Izpodrinili jih bodo tovarni avtomobili. Tako bodo konsumenti v raznih mestih lahko v najkrajšem času dobili popolnoma nepoškodovano sadje. Zakaj avto vzame vse sadje, ki je v vasi v enem dnevu nabrano s seboj, in še isti ali naslednji dan ga dobiš na trgu. Prej pa je kmet nabiral dva ali tri dni, preden ga je bilo dovolj za en voz. Potem pa »gejsa« in »voga« in »bistagar« in »šti nazaj« en dan v Trst ali dva v Gorico. K temu prištejemo še slabo »pakirungo« v zabojih od mila, cikorije in testenine ali v mastnih in bajno dišečih sodčkih od slanikov. Danes se vsa stvar izvrši hitreje, lepše in bolje. Češplje se vkladajo v lične kosarice, te se nalože na prožne tovarne avtomobile in blago pride sveže in v najlepšem stanju na trge. Od tod tudi večji konsum, od katerega je pridelovalec najbolj odvisen.

Tako se našemu sadjarstvu odpirajo vedno boljši časi. Nič več nas ne bo mučila bojazen pred dolgimi potmi v mesta, niti nas bo trla negotovost kupčije. Trgovci bodo prihajali v vas in pobirali blago sproti. Plačali ga bodo na mestu in ga sami odpeljali. Za cene se bomo pogajali z njimi, ko bo sadje še na drevju.

Naša dolžnost pa je, da pridelujemo dobro in zdravo sadje. To dosežemo, če negujemo drevje, kakor za služi in kakor ga negujejo napredni sadjarji po vsem svetu. S tem bomo le povečali povpraševanje po našem sadju, mu obenem dvignili cene ter prenašali z uspehom konkurenco. Neodpustljivo je na primer za nas, da se v Trstu za drag denar prodajajo suhe kalifornijske češplje, dočim mi zdihamo, ker je žganjekuha odpravljena.

O negovanju češpljevih nasadov v prihodnjem članku. F. M.

Kako čistimo vino s špansko zemljo?

Španska zemlja je posebne vrste prst, katero kopljejo na Španskem. Je to izborno čistilo za vino, ker mu ne pušča nobenega tujega okusa in mu tudi ne jemlje barve. Najbolj primeren je kot čistilo za motna in vlačljiva vina. Poslednjim je pa treba dodati par dni pred čiščenjem nekoliko bisulfita.

S špansko zemljo čistimo tako-le: Na vsak hl vina vzamemo po 150 do 250 gramov španske zemlje (je poceni), katero denemo v leseno posodo. Vrhu zemlje zlijemo 5 do 10 litrov čiste vode, kateri smo prej dodali par dekagramov vinske kisline. Po-

soda z zemljo in vodo naj stoji čez noč. Drugi dan vodo odlijemo, tako da ne čutimo med prsti nobenih zrn.

Nato vlijemo na blato 5 do 10 litrov vina in vse skupaj dobro premešamo; mešanico vlijemo v sod z vinom in s čisto palico vino dobro premešamo. Nato sod zamašimo in glavno delo je opravljeno. Čez par dni bo vino čisto kot kristal. Ni treba vina takoj pretočiti ali vendar je priporočljivo, da to storimo vsaj tednom enega meseca, in sicer v zmerno zažveplan sod.

Avtomobili v Italiji.

Po zadnji statistiki je danes v Italiji v obratu nad 300.000 osebnih in tovornih avtomobilov. Od avtomobilske industrije in trgovine živi nad 100.000 oseb. V letu 1928. je bilo izdelanih za poldrugo milijardo lir avtomobilov, od katerih jih je bila polovica prodanih v inozemstvo.

Sveče

za svečnico

ima v največji izberi

Katoliška knjigarna v Gorici.

†
Žalostni naznanjamo, da je v torek 7. t. m. po dolgi, mučni bolezni vdano izročil svojo dušo Bogu naš dragi gospod

ANGEL ČARGO

vikar v Sovodnjah.

Pogreb se bo vršil v četrtek 9. t. m. ob 10. uri iz župnišča v Sovodnjah.

MOLIMO ZANJ!

Kanal-Gorica, 8. januarja 1930.

Žalujoči sorodniki.

ZAHVALA.

Ob bridki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo našega dragega sina, gospoda

Božidarja Goljevščka

kaplana v postojni,

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom in vsem, ki so pokojnemu v bolezni pomagali in ga ob smrti počastili. Posebno zahvalo smo dolžni č. gospodu Francu Kerhnetu, dekanu postojnskega, ki je za rajnega v bolezni po očetovsko skrbel; g. zdravniku dr. Ambruzzi, ki je z veliko požrtvovalnostjo pokojniku lajšal trpljenje in mu nudil vso možno pomoč; č. sestri prednici, ki je prečula ob bolniku cele noči, in gđ. Ani Poniževi za ljubeznivo strežbo.

Iskreno se zahvaljujemo tudi vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti in mu pripravili tako veličasten pogreb. Spoštljiva zahvala naj gre vel. č. g. dekanu postojnskega za ganljivi govor v cerkvi in vodstvo pogreba ter vsem č. gg. duhovnikom za spremstvo in molitve. V čast nam je, poslati našo zahvalo spoštovanim zastopnikom vojaškega poveljstva, poveljstva kr. karabinijerjev, komisarijata za javno varnost, mestne občine, kr. sodnije, ravnateljstvu gozdnega urada, fašja, šolskih zavodov, davčne oblasti, kr. finančne straže in carinske postaje in vseh drugih oblastev, ki so pokojnemu iskazali poslednjo čast.

Iskrena zahvala vrlemu pevskeemu zboru za pretresljivo petje v cerkvi in nagrobu gosp. Lovrečiču za rediteljstvo pogreba, Marijini družbi, darovalcem vencev in cvetja, fantom in dekletom, vsem spoštovanim meščanom in sploh vsem, ki so našega dragega sina počastili in nam izkazali plemenito sočutje. Bog plačaj vsem!

Marijino Celje, dne 6. januarja 1930.

Družina Goljevščkova.

Zahvala.

Ob prebridki izgubi svoje drage mame

FRANČIŠKE FRANČEŠKIN

se preko širokega oceana najtopleje zahvaljujem vsem znancem in prijateljem, ki so dragi rajnici na katerikoli način lajšali trpljenje ter jo spremljali na zadnji poti.

Buenos Aires, 12. dec. 1929.

DRAGO, sin.

Na vsem svetu se izdelava največ avtomobilov v Zedinjenih državah, kjer je tudi v rabi nad polovico vseh avtomobilov vsega sveta. V Evropi zavzema prvo mesto Francoska, kateri sledi Nemčija, tej Angleška in četrto mesto zavzema Italija. Kar se pa tiče rabe avtomobilov, pride na 1000 ljudi več avtomobilov kot v Italiji tudi še v celi vrsti držav, kot Belgija, Nizozemska, Češka, Avstrija, Švica, Danska itd. Italijanski državi nosijo avtomobili nad pol milijarde lir letnih dohodkov na taksah in drugih davščinah.

Zasebno premoženje italijanskega naroda.

Gospodarski strokovnjak dr. Degli Espinosa je z veliko skrbnostjo zračunal zasebno premoženje italijanskega naroda in ugotovil, da predstavlja zasebno premoženje italijanskega naroda skupno vrednost 475 milijard lir. Če bi bila ta svota enakomerno razdeljena na vse Italijane v kraljestvu, bi odpadla na vsakega državljana svota 11.600 lir. Potemtakem bi morala imeti družina 5 oseb 58.000 lir vredno premoženje. Ker pa ni premoženje enako razdeljeno, se nahajajo v Italiji kot tudi drugod reveži in milijonarji.

Zasebno premoženje italijanskega naroda, to je zgornjih 475 milijard lir, je takole sestavljeno:

1. zemljišča	155 milijard L
2. mestne hiše	80 milijard L
3. rudniki in kamnolomi	5 milijard L
4. nepremičnine	45 milijard L
5. premičnine	4 milijarde L
6. živina	27 milijard L
7. državne zadolžnice	38 milijard L
8. delnice in zadolžnice	52 milijard L
9. inozemske zadolžnice	5 milijard L
10. hranilne vloge	31 milijard L
11. denar v gotovini	6 milijard L

skupaj 489 milijard L

Ker pa dolgujejo italijanski zasebniki nekaj tudi v inozemstvo, je treba od skupne svote odšteti nekaj milijard, tako da znaša čisto italijansko zasebno premoženje 475 milijard lir.

Koliko zasluži Italija od tujcev.

Turistična industrija v Italiji.

Vsaka država — razen Rusije — želi, da pride v njo čimveč tujih gostov, ki dajo zaslužiti železnici, gostilničarjem, trgovcem itd. Zato pa se nahajajo v skoraj vsaki državi posebni uradi, ki dobivajo od države najrazličnejše ugodnosti in katerih glavna naloga je, da privabijo v državo čimveč gostov iz inozemstva.

Največ zasluži od tujcev Francoska, ki je sploh obljubljen dežela vseh popotnikov in romarjev, ki si žele oddahniti in poveseliti; a tudi Italija zasluži posebno ob katoliških romanjih k sv. očetu lepe svote, ki pomagajo kriti pasivnost trgovske bilance. Po uradniški statistiki so pustili tujci v Italiji

leta 1920.	1130 milijonov lir
leta 1921.	1750 milijonov lir
leta 1922.	2100 milijonov lir
leta 1923.	2450 milijonov lir
leta 1924.	2900 milijonov lir
leta 1925.	3600 milijonov lir
leta 1926.	3100 milijonov lir
leta 1927.	2500 milijonov lir
leta 1928.	2700 milijonov lir

Katera podlaga je najboljša za črešnje?

Zelimo vedeti, kako se sponaša žlahtna črešnja, cepljena na rašeljiki, cepljena na višnjo in cepljena na črešnjevi divjak. Kdor ima kaj skušenj, naj piše »Novemu listu«!

Stelja iz koruznih stebel.

Širom dežele rabijo zelo mnogi živinorejci koruzna stebela za steljo živini. Ta stelja ni ravno najslabša, četudi zaostaja zelo za listnato ali žitno. Stebla pa morajo biti kratko skošena. Če so stebela predolga, preide namreč več let, predno segnijo. Zato jih je treba skositi največ na ped dolge kose. Je sicer malo več dela, a zaleže. Na kratko skošena stebela popijejo mnogo več gnojnice kot dolga.

Gostilna „ALBERGO VITTORIA“

Trst, Via XXX. ottobre, vogal Via Valdirivo

Telefon 39-86.

Sobe za tujce po zmernih cenah. Domača kuhinja, izbira rib; istrska in kraška vina.

Izvrstna postrežba!

Za pust.

Velika izbira umetnih svetil za cerkve, dvorane in sobe. Vozički za otroke. Velika izbira za pust, plese in veselice.

ALOJZ OCVIRK (prej Buchbinder)

Trst — Via delle Torri 2
(Piazza S. Giovanni).

FIAT, dobro uporabljiv z električno razsvetljavo. Izredna prilika po Lit. 3000.—. Po ceni priredba tovornih avtomobilov za 6 do 7 kvintalov. Razni torpedi za 7 oseb. Obrnite se na trdko tip 1 CASSINARI, Piazza Dalmazia 2, TRST.

ALFA LAVAL,

največje, najmočnejše in najpopolnejše svetovne organizacije za prodajo posrednikov.

Vprašajte za informacije in cene pri nadzorniku za Julijsko Krajino:

CORRADU BANU, Gorica, via Caprin št. 25.

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatc, dihurjev, vider, jazbec, vereric, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH - TRIESTE
Via Cesare Battisti 10/II, vrata 16. Telefon št. 68-81
Sprejemajo se pošiljave po pošti.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23-11.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

„Al buon mercato“

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek. — Štajerske jope z navadnim in kožuvinastim ovratnikom. Suknje, površniki, delavske obleke, posamezne hlače in jopiči.

Govorimo slovenski. Cene zelo ugodne.

NAJTRDNEJŠE POHIŠTVO

IN ZAJAMČENO
PO NAJNIZJIM CENAM

dobite v tovarni

G. BIECHER

TRST — Via dell'Istria 27.

Najbolj moderne sobe, kuhinje in jedilnice, razpošiljamo po deželi.

Veliki popusti!

Če imate posnemačnik, nekvarite ga z nepoznanimi in slabimi olji, temveč namažite ga le s prvovrstnim

oljem Alfa,

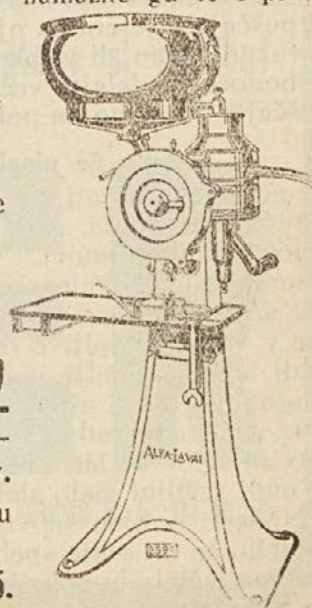
ki je posebej izrecno pripravljeno za vse stroje družbe

ALFA LAVAL,

največje, najmočnejše in najpopolnejše svetovne organizacije za prodajo posrednikov.

Vprašajte za informacije in cene pri nadzorniku za Julijsko Krajino:

CORRADU BANU, Gorica, via Caprin št. 25.

Prihranki.

Italijanski narod je znan kot eden najbolj varčnih. Odruga si magari od ust, samo da lahko nekaj dene na stran. Zato italijanski delavec večkrat izhaja z zelo nizko plačo in si kljub temu še prihrani denarja.

V italijanskih denarnih zavodih v Italiji je danes naloženih okoli 40 milijard hranilnih vlog, in sicer:

Pri poštni hranilnici je nad 11 milijard lir. Pri hranilnicah, kot je goriški Mont, oziroma v Trstu Cassa di Risparmio Triestina, itd., je naloženih nad 16 milijard lir. (Pri goriškem Montu je približno toliko hranilnih vlog, kot pri vseh slovenskih in hrvatskih kmečkih posojilnicah v Italiji skupaj.) Pri vseh velikih italijanskih bankah je naloženih okoli 5 milijard lir, pri treh velikih ljudskih bankah skoraj 2 milijardi in pri vseh malih pokrajinskih bankah in posojilnicah okoli 6 milijard. V celoti znašajo torej vse hranilne vloge okoli 40 milijard lir ali približno 1000 lir na vsako osebo v Italiji. Navedenih 40 milijard lir pa ne predstavlja vseh prihrankov italijanskega naroda. Če bi hoteli te ugotoviti, bi morali poznati vrednost delnic ter državnih in drugih zadolžnic, ki se nahajajo v rokah vsega naroda. Vrednost vseh teh papirjev računajo na drugih 40 milijard lir, tako da bi samo prihranki italijanskega naroda v Italiji dosegli vrednost 80 milijard lir ali približno 2000 lir na glavo.

Če voziš gnoj

na njivo, ne polni voza samo z gnojem iz zgornje plasti gnojnika, temveč reži gnoj do dna. Na dnu je gnoj redno najbolj masten in zrel, na vrhu pa mlad in tudi izpran.

Črviva koruza.

Koruzni črv dela vsako leto večjo škodo na koruzi. Pri zadnji letini so mnogi kmetovalci z žalostjo ugotovili, da je bilo zrnje marsikaterega klasa pokrito z belo mokico, zrnje pa prazno, tako da je bila uničena polovica klasa in večkrat celo celi klas.

To škodo dela črv, ki prezimi na njivi, in sicer v koruznih steblih in na koruznem strnju.

Zato ravnajo zelo slabo kmetovalci, ki puščajo v jeseni na njivi še stoječo koruzno slamo ali visok koruzni strn. V bodoče ne delajte več tako in ne puščajte čez zimo na polju slame.

Smo že pisali,

da ne smeš puščati na polju kupov nepokritega gnoja, ker izgubi zelo mnogo redilnih snovi. V zrak uhaja amonijak, ki je v hlevskem gnoju največ vreden, dež pa izpere pod kupom vse v vodi raztopljive redilne snovi. Radi tega je zemlja pod kupom zelo gnojna, po ostali njivi pa trosimo izprano in malovredno listje, ki rabi eno ali celo več let, preden pregnije in nudi rastlini malo slabe hrane.

Nobene redilne snovi pa ne bomo izgubili, če na polje speljani gnoj dobro pretlačimo in pokrijemo z zemljo. Le tako ostane gnoj dober in bo njiva enakomerno pognojena.

Za obuvalo rabite**SAMO****SIDOL COMPANY****TRST — Via S. Zaccaria štev. 4**

Telefon N.ro 72-73.

TAKO OBDA SUPINATOR**stopalo in prepreči upogib noge na stran.**

Elastično podporo Supinator priporočajo zdravniki in ga uporabljajo bolniške blagajne. Zdravimo Vas do popolnega ozdravljenja brez predplačila. — Brezplačna preiskava z zrcalom May in pojasnila o vzrokih, ki povzročajo bolečine v nogah.

ČEVLJARNA DONDA, — TRST
CORSO GARIBALDI 16**MAGAZZINO DEL POPOLO****LEONARDO CHIECO****Piazza Garibaldi I (prej Barriera vecchia)****TRST****Razprodaja****vseh zimskih predmetov po polovičnih cenah.****Maje - telovniki - odeje - frštanj - žameti - ogrinjala itd., itd.****Velika izbera****moškega sukna. - Platno in rute za na glavo.****Okoristite se!!!****Okoristite se!!!**

Nove postavbe.

ZAKONODAJA O MENICI.

Danes se je menica udomačila tudi že med kmečkim ljudstvom. Posebno kmetje, ki iščejo posojila pri domači posojilnici ali pri drugih denarnih zavodih, jo žal dobro poznajo. Pa tudi za prodano ali kupljeno blago uporabljajo naše kmečko ljudstvo pogostoma menico.

Kdor hoče rabiti menico, jo mora dobro poznati. Že veliko ljudi se je z menicami opeklo, ker so jih lahko miselno podpisovali. Zato hočemo v »Novem listu« pojasniti in razložiti določbe italijanskega trgovskega zakonika (člen 251 do 332) o menici.

Kaj je menica?

Menica je listina, s katero se nekdo obveže, da bo plačal upniku ob določenem času določeno svoto na določenem kraju ali pa s katero naroči drugi osebi, naj mesto njega plača upniku ob določenem času določeno svoto na določenem kraju. Iz tega sledi, da razlikujemo dve vrsti menic.

Prva vrsta.

Primer:

Gorizia, 15 gennaio 1930.

Il 15 aprile 1930 paghero per questo vaglia cambiario (ali pa tudi per questa cambiale) al sig. Breščak Antonio la somma di lire mille.

Bruno Saunig.

To pomeni slovensko:

Gorica, dne 15. januarja 1930.

Dne 15. aprila 1930. plačam za to menico gosp. Breščaku Antonu tisoč lir.

Bruno Saunig.

V tem prvem slučaju se menični dolžnik (g. Bruno Saunig) obveže, da bo sam neposredno plačal ob določenem času meničnemu upniku (gosp. Breščaku Antonu) 1000 lir dne 15. aprila 1930. Pri tej menici imamo torej opraviti le z dvema osebama: z meničnim dolžnikom, to je osebo, ki menico izstavi, podpiše in izroči upniku, zato se imenuje izstavitelj (po laško emittente); s podpisom na menici se izstavitelj te menice obveže, da bo plačal določeno svoto meničnemu upniku, ki se po laško imenuje prenditore. To menico lahko imenujemo tudi »suho« menico.

Druga vrsta.

Primer:

Gorizia, 15 gennaio 1930.

Il 15 aprile 1930 pagate per questa cambiale al sig. Breščak Antonio la somma di lire mille.

Al Signor Leban Vittorio
Gorizia, Via Carducci 4.

Bruno Saunig.

To pomeni slovensko:

Gorica, dne 15. januarja 1930.

Dne 15. aprila 1930. plačajte za to menico gosp. Breščaku Antonu tisoč lir.

Gospodu Lebanu Viktorju
v Gorici, Via Carducci 4.

Bruno Saunig.

Okoristite se z našo, pozornost vzbujajočo razprodajo

inventarja.

Ob tej priliki smo sklenili dovoliti razen 20% odbitka še

VELIKE POPUSTE pri

vsem zimskem suknu,

vseh ženskih izdelkih,

pri plišu,

pri vseh kožuhih ter flanelah

in tudi pri velikih zalogah

maj, rokavic in otroške potrebščine

ki jih je treba odpraviti in prodati celo

za polovično ceno.

Oglejte si izložbe!

Oglejte si izložbe!

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

V tem drugem slučaju imamo tri osebe. Gospod Bruno Saunig je izstavil menico na gospoda Lebanu Viktorja za gosp. Breščaka Antona.

Izstavitelj (italijansko se v tem slučaju imenuje traente) gosp. Bruno Saunig je s to menico naročil tratarju gosp. Lebanu Viktorju (italijansko se imenuje trattario), da plača dne 15. aprila 1930. gosp. Breščaku Antonu 1000 lir. Bruno Saunig se ni s to menico obvezal, da bo sam neposredno plačal Breščaku Antonu 1000 lir, marveč je naročil plačilo Lebanu Viktorju; le če g. Leban Viktor ne sprejme menice ali če je ob zapadlosti ne plača, bo moral plačati 1000 lir g. Bruno Saunig. Menic druge vrste se poslužujejo posebno trgovci. Takšna menica se imenuje tudi trata.

Vsebina menice.

Menica mora vsebovati:

1. kraj, na katerem je bila izstavljena;
2. dan, mesec in leto, ko je bila podpisana;
3. besedo »menica«, to se pravi »cambiale, vaglia cambiaria, ali lettera di cambio«;
4. označbo meničnega upnika;

Gargaro il 15 gennaio

1930. B. P. L. 1845—

A sei mesi data pag herò per questa Cambiale
al Signor BUDIN ANTONIO la somma
di Lire It. mille otto cento quaranta cinque

Valentino Leban

Gargaro 25

Valentino Leban

Dne 15. julija 1930. zapade ta menica in Valentino Leban bo moral plačati Budinu dne 15. julija 1930. 1845

lir, sicer bo Budin menico iztožil.

Dalje.

Vse pogrebne predmete:

vsakovrstne rakve, vence, sveče itd. dobite vedno 20% ceneje kot drugod pri

JOSIPU SAKSIDI,

Dornberg štev. 3,
skladišče štev. 4.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto

starejši sin,
sprejema vedno v svojem
ambulatoriju
v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1.
nad lekarno Cristofolletti.

NASLOV »NOVEGA LISTA« JE:

»Novi list«, Gorizia, via Mameli 5.
Ni treba dodajati ničesar drugega.

5. svoto, ki jo je treba plačati;
6. rok, ko je treba plačati ali ko zapade menica;
7. kraj, na katerem je treba plačati v menici določeno svoto;
8. podpis meničnega izstavitelja (emittente, traente), z imenom in priimkom ali pri trgovcu s trgovsko firmo;

9. pri trati mora biti označena tudi oseba tratarjeva (trattario);
10. menica mora biti po italijanskem zakonu tudi zadostno kolkovana, drugače je neveljavna.

Kako izpolniš menico prve vrste?

Primer: Budin Anton iz Grgarja je prodal Lebanu Valentinu kravo za 1800 lir. Leban pa ne more takoj plačati, a obljubi plačilo v šestih mesecih po kupčiji. Budin proda kravo na upanje, toda zahteva, da mu izstavi Leban menico za kupnino (lir 1800) in za petodstotne obresti, skupno za 1845 lir. Leban mora torej podpisati menico za 1845 lir.

Kaj bo storil? Šel bo v trafiko, si kupil menični vzorec (blanketo) za 2000 lir, ki zapade v šestih mesecih, ker vzorca za 1845 lir ni. Plačal bo 3.70 lir, to je 10 vin. za vzorec in 3.60 za kolek. Nato bo izpolnil menico takole:

ZDRAVNIK

dr. Josip Potrata

sprejema
od 10.-13. in od 15.-16. ure

v GORICI

Via dell' e Monache 1
nad lekarno Pontoni.

Velika razprodaja

pri trdki

ALL' ECONOMIA FAMILIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 5

Frštanj fantazija za obleke . . .	od L. 1.75 dalje
Lawntenis . . .	od L. 1.60 dalje
Frštanj za srajce . . .	od L. 2.70 dalje
Frštanj dvojno lice . . .	od L. 3.50 dalje
Frštanj rdeč in moder, križan . . .	od L. 3.50 dalje
Frštanj za srajce, križan . . .	od L. 3.70 dalje
Voln. blago za suknje 150 cm . . .	od L. 10.— dalje
Polvolneno blago za obleke . . .	od L. 6.50 dalje
Moške suknje (prilika) . . .	od L. 75.— dalje
Ženske suknje najfin. izdelave . . .	od L. 140.— dalje
Cajh za hlače . . .	od L. 3.50 dalje
Črtano blago za srajce . . .	od L. 2.50 dalje
Tople otroške majčice . . .	od L. 3.90 dalje
Tople moške maje . . .	od L. 6.50 dalje
Pullower (velika izbera) . . .	od L. 10.50 dalje
Kotenina rjava . . .	od L. 2.25 dalje
Madapolam . . .	od L. 1.90 dalje
Jajčna kožica . . .	od L. 2.85 dalje
Platno za rjuhe 150 cm visoko . . .	od L. 4.50 dalje
Satin črn in barvan . . .	od L. 3.50 dalje
Brisače lanene meter . . .	od L. 2.90 dalje
Volnena ogrinjala . . .	od L. 16.50 dalje

Velika izbera nogavic za moške, ženske in otroke, odej, pokrival, blazin, žepnih rut, lenega platna poljubne širskosti, čipk, vezenin, itd. itd.

Proučite naše cene in videli boste, da ni nižjih v Trstu. — ZA NAKUP ČREZ 15 LIR DOBITE DARILLO.

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt

izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

NAKAŽI NAROČNINO!

»Novi list« stane v Italiji

za celo leto 15.— lir

za pol leta 8.— lir

za četrt leta 4.50 lir

v inozemstvu

za celo leto 30.— lir

za pol leta 15.— lir

Ker preide vsaj en teden, preden dobi uprava denar, pošlji takoj naročnino, ker drugače boš dobil le še par številčk. nakar Ti bo list ustavljen.

Tvrdba Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE

Vprašanja in odgovori.

OPOMBA: Tudi v l. 1930. bomo pod tem naslovom odgovarjali na vprašanja iz vrst čitateljev. Naročniki, ki priložijo vprašanje izrežan naslov, pod katerim dobivajo list, dobijo v listu brezplačen odgovor. Kdor pa ni naročen, mora za vsako vprašanje priložiti znamko za 50 stotink. Kdor hoče pismen odgovor, mora priložiti pismu znamko za dve liri. Na vprašanja brez podpisa ne odgovarjamo.

Vprašanje št. 12: Mislim napraviti nasad jablan na Vipavskem. Katere vrste mi svetujete?

Odgovor: Nobenih, ker bi morali v Vipavski dolini gojiti predvsem črešnje, marelice in hruške, ki rodijo redno skoraj vsako leto in se sad tudi lahko in dobro proda. Za jabolke so Pivka, Reška dolina in naše Gore. Če hočete pa kljub temu saditi jabolčna drevesa, vam svetujemo »kanadko«, ki dobro uspeva v vinorodnih krajih in jo na trgu visoko cenijo.

Vprašanje št. 13: Koliko tehta 1 kg živega srebra in zakaj se največ rabi?

Odgovor: 1 kg živega srebra tehta ravno toliko kot en kg kurjega perja. Skoro gorovo, ste hoteli vprašati, kakšno težo ima 1 liter živega srebra. Liter tehta 13,6 kg, če je tekoče, in 14,2 kg, če je trdo; strdi se pri 39,5 stopinj Celzija pod ničlo. Živo srebro rabijo za toplotne, tlakomere, manometre (pri motorjih), za zračne sesalke, za različna zdravila, za pridobivanje srebra in zlata iz rud in v stotine drugih namenov.

Vprašanje št. 14: Ali privlači vsaka kovina magnetno iglo? Slišal sem, da srebro in zlato ne privlačujeta.

Odgovor: Magnetna igla nekatere kovine privlači, druge odbija, do nekaterih je pa neobčutljiva (nevtralna): privlači n. pr. železo, jeklo, nikel in kobalt, odbija bismut, antimon in cink, neobčutljiva pa je do zlata in srebra.

Vprašanje št. 15: Naša občina ima skupne gozdove in pašnike, kjer rastejo smreke in macesni. Ali smem sekati, kolikor potrebujem za lastno hišo, ne da bi vprašal gozdno milico?

Odgovor: Ne smete sekati brez dovoljenja!

Vprašanje št. 16: Sem letnika 1910., rojen v prvi polovici leta. Kdaj bom poklican pod orožje? Ali lahko dobimo dovoljenje za izselitev v Belgijo s celo družino?

Odgovor: Pod orožje boste poklicani najbrž šele spomladi l. 1931., mogoče pa tudi letošnjo pomlad. Do sedaj še ni nič gotovega. Dokler niste odslužili, se ne morete seliti, razen če se cela družina odpove italijanskemu državljanstvu in sprejme tuje.

Vprašanje št. 17: Sem vojni vpokojenec invalid z malo pokojnino in se mislim izseliti. Ali mi bo pokojnina odvezeta, ali jo lahko dobiva moja družina?

Odgovor: Pokojnino lahko dobiva Vaša družina, a ji morate dati notarsko pooblastilo.

Vprašanje št. 18: Dobil sem iz Belgije vpoklic in napravil prošnjo za potni list na kvesturo v Gorici, pa že dva meseca ni odgovora. Kam naj se obrnem?

Odgovor: Iz Vašega naslova vidimo, da spadate pod tržaško deželo. Prošnjo za potni list naslovite zato na kvesturo v Trstu.

Vprašanje št. 19: Bilo nas je 19 otrok, 10

nas je še živih. Trije bratje so bili vojaki že pod Avstrijo, eden je bil nesposoben, eden oproščen, jaz pa služim že 8. mesec. Ali imam pravico do skrajšane vojaške službe in kam naj se obrnem?

Odgovor: Nimate pravice do skrajšane službe.

Vprašanje št. 20: Sem vojna vdova in imam sina prvorojenca, rojenega v drugi polovici leta 1909., ki je bil potrjen. Drugi sin je izpolnil 16 let. Ali ima prvorojenec pravico do skrajšane vojaške službe in kdaj bo vpoklican?

Odgovor: Nima pravice. Vpoklican bo najbrž letošnjo pomlad.

V pojasnilo: V zadnjem »Novem listu« smo na neko vprašanje odgovorili, da sme napraviti prošnjo in vse kar je potrebno za priznanje vodnih pravic, samo priznani inženir. Dodatno pristavljamo, da smejo tovrstne načrte in predloge predložiti mojstri, ki so od prefektore pooblašeni.

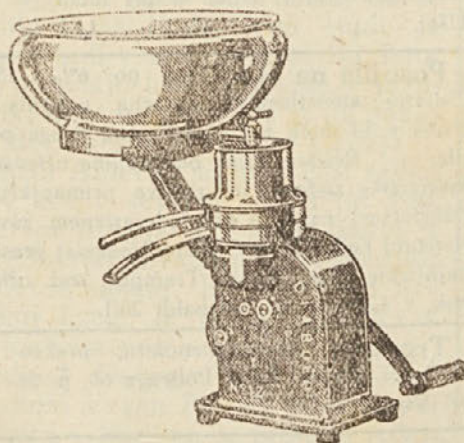
Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operater na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti-ja v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

KMETOVALCI!

Radi višjih cen masla je sedaj čas zelo ugoden, da si nabavite posnemalnik

Agenzia Generale per scrematrici Diabolo, Bolzano.

Za vsa pojasnila pišite na naslov:

Vittorio Jonson — GORICA, Via Contavalle 4-II.

TOVARNA POHIŠTVA

S. HERSKOVITS,
Gorica, (S. Rocco) Via Lunga

prodaja tudi zasebnikom pohištvo za
navadne in razkošne sobe
po tovarniških cenah.

Dr. Emil Gresic,

sin,

zdravnik in porodničar,
bivši asistent kr. bolnišnice za porodništvo in ženske bolezni v Turinu,

dr. Gresic Emil - oče,
zdravnik

sprejemata v Gorici,

Piazza Vittoria štev. 5, (na Travniku),
na isti strani kot je cerkev.

Pooblašeni napeljevalec električne luči, zvoncev in strelododov. — Napeljevalec vodovodov, plina, zdravstvenih in električnih naprav

ALOJZIJ BONNES

se je preselil

iz ulice via Carducci štev. 1 v Corso
Verdi 1 (Marzinijeva hiša), Gorica.

Zobozdravniški
ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

Valuta — tuji denar.

Dne 8. jan. si dal ali dobil za:

1 dolar	18.95 lir
1 angl. funt	92.95 lir
100 dinarjev	33.70 lir
100 šilingov (avstr.)	269.10 lir
100 čeških kron	56.57 lir
100 nemških mark	456.— lir
100 švic. frankov	371.50 lir
100 franc. frankov	75.30 lir
100 belga	267.25 lir

Beneške obveznice 72.20; obveznice »Consolidato« 78.75.

Loterijske številke

dne 4. januarja 1930

Bari	42	62	65	7	55
Florenca	66	75	40	62	67
Milan	60	7	84	20	3
Neapelj	50	46	85	22	41
Palermo	76	30	48	63	74
Rim	9	31	85	60	89
Turin	12	72	80	69	39
Benetke	27	81	72	79	87

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek 13. jan.: Sežana.

Torek 14. jan.: Oprtalj, Bale, Marjetica.

Četrtek 16. jan.: Buzet.

Petek 17. jan.: Kanfanar, Kršan, Roč, Rovinjsko selo, Zvoneče, Vel. Lošinj.

ZDRAVNIK

Dr. L. SIMONITI

bivši asistent za notranje bolezni sprejema vsak dan v **Gorici** Piazza Vittoria 22. (na Travniku).

(v Morpurgovih hiši)

od 9. - 12. in 3. - 4.

ob svedah po četrti uri na lastnem domu v **Biljani v Brdih**

PHENIX,

francoska zavarovalna družba

za življenje in požar.

Glavno zastopstvo

TRST - via N. Macchiavelli 10.

Zastopstvo za Tržaško in Goriško
POSEGA ANTON, Razdrto.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici,
Riva Piazzutta šte. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 lro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov v tržaški občini, starih provinc Italije in v Jugoslaviji je za naš list: Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Dražba premoženja (hiše, njiv, travnikov itd.) g. Batagelja iz Potoč št. 22 (pri Kamnjah na Vipavskem) bo na licu mesta v ponedeljek 13. januarja ob 9. uri.**Trte** cepljene in bilje. Po nizkih cenah dobite pri Ivanu Forčiču, Presserie, p. Comeno.**Trgovci!** Ako hočete izdati malo in imeti svoje knjigovodstvo urejeno po zakonu, pošljite svoj naslov uredništvu lista pod: »Strokovnjak« 50.**Smilajod**, čistilo za kri. — Steklenica po 10 lir. Dobi se samo v lekarni Castellano, lastnik F. Bolaffio, via Belli, vogal via Istria 7.**Sadno drevje**, jablane in hruške, 4-letne, se dobe po nizki ceni pri grofu Coroniniju v št. Petru pri Gorici.**Pohištvo** nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Stefan Gomišek, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite priložnosti!**Na dornberškem** lovu se je zgubila psička brakovske pasme, bele dlake, na ušesih je rjava, kliče se »Rena«. Kdor jo odda v Dornbergu v gostilni »pri Lojzetu«, dobi nagrado.**Brivnica**, dobro vpeljana, v lepem kraju, v poletnem času jo zelo obiskujejo letoviščarji.**Sadjarji!** Mesec januar in februar sta najprimernejša za škropljenje sadnega drevja z »Antiparassitom«. Dobi se pri meni. — Just Ušaj.**Posojila na vknjižbo** po 6% s 15 do 25-letno amortizacijo, agrarna posojila po 5 1/2% v 14 dneh ter vsakovrstna druga posojila. — Rešitev vojne odškodnine vstevši rekvizijske zadeve in rešitve primanjkljajev (skopertur) naraslih pri federativnem zavodu (Istituto Federale di Credito Venezia) preskrbi najhitreje gosp. Anton Trampuš, sod. ofic. v pok. v Gorici, via Garibaldi 20/I.**Trgovski učenec** z enoletno prakso išče službe. — Franc Zgur, Podraga 60, p. št. Vid pri Vipavi.**Žagar**, izvežban na vodnih žagah, išče službe. Naslov pri upravi.**Škropilnice** najnovejšega sistema izdelujem ali predelujem. Kupujem tudi vsakovrstno staro kotlovinu. Alojzij Leban, Gorica, via Morelli 15.**Pozor kmetovalci!** Slamorenice, repozreznice, pluge, brane in druge kmetijske stroje RAZPRODAJA pod tovarniško ceno trdka FRANC SAUNIG, Gorica, via Carducci 25. Tam dobite tudi najboljše originalne nemške šivalne stroje in dvokolesa. — Ne zamudite prilike!**Trgovska hiša** na glavnem trgu v Kamniku (Slovenija) z lepim lokalom se prodaja za takojšnje plačilo. Pojasnila daje oglasna pisarna Hinko Sax v Mariboru.**Motor** na nafto 6 H. P. skoraj nov prodaja Ivan Mihelič, Bovec.**Vajenca**, ki bi se rad izučil v pekovski obrti, sprejme pekarna I. Bobek, Trnovo pri Bistrici.**Vila z vrtom**, v najlepšem kraju v Renčah, tik ob mostu čez Vipavo, je na prodaj po zelo nizki ceni. Posebno ugodna prilika za letoviščarje. Več se poizve pri tamkajšnji delavski kmečki posojilnici.

NOVCE

zlate, srebrne veljavne in že iz prometa kupuje po dnevnih cenah

ZLATARNA in MENJALNICA

G. STEINDLER - TRST

via G. Gallina 2. — — — — — Telef. št. 74-11

Pregleduje tudi loterijske listke.

KABINET ROENTGEN

primarija

dr. **AVGUSTA DE FIORIJA**je odprt vsak dan v **Gorici**

Corso Vittorio Emanuele III št. 14

od 9. — 12. in od 2. — 4.

V juliju in avgustu je ob nedeljah zaprt.

Gramofonske plošče in druge gramofonske potrebščine.

Emilio Wokulat & C.

Gorizia

Corso Vitt. Em. III 7.

Telefon šte. 347.

Fotografske potrebščine — muzikalije.

Plošče z narodnimi napeti.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij
R. BREZIGAR
SPREJEMA**V GORICI**na Travniku št. 17/I (Piazza Vittoria)
polég kinematografa.

ZDRAVNICA

dr. **VILMA DOMINCO**,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA, Corso Vitt. Em. III. šte. 59.